

GŁOS POLSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI.

Prenumerata miesięczn. w Łodzi 3.00 złote
 " " " Kraju 4.00 "
 " " " zagran. 7.00 "
 Odnoszenie do domu 20 groszy miesięcznie
 „Głos Polski” łącznie z „Kurierem Wiecz.”
 wraz z odnoszeniem 4.80 złotych miesięczn.

Cena 15 groszy.

Redakcja i Administracja
 Łódź, Piotrkowska nr. 106.
 Telefony: Redakcji nr. 19-71,
 Administr. 199. Nocny — 799.

Ogłoszenia za wiersz milimetry 1 szpaltowy
 i strona i w tekście 20 groszy strona 5 szpalt
 Nekrologi 15 " " "
 Nadesłane po tekście 15 " " "
 Zwyczajne 5 " strona 10 szpłt.
 Ogłoszenia zaręczynowe i zaślubinowe 4 złote.
 Ogłoszenia zamiejscowe obliczane o 50 procent
 zaś firm za granicą o 100 procent drożej

GRAND
HOTEL
SALA
MALINOWA

Original American Jazz
Charles Murry
 From New-York
 podwieczorki taneczne: czwartki,
 soboty, niedziele

„The high-life dancing”
 Zakład otwarty
 do godz. 4-ej rano.

Zawiadomienie.

Z powodu przypadającej uroczystości Stoletniego Jubileuszu Zgromadzenia Majstrów Tkaczy lokal restauracji „Tivoli” przy ul. Przejazd, tel. 26-30, będzie zamknięty w dn. 9 i 10 listopada.

Zarząd.

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek № 44.
 Od poniedziałku, d. 5 listopada r. b.
Cuda świata lodowego.
 obraz sportowy w 8 aktach (Zdjęć dokonano w Szwajcarii, Garmischu, Tyrolu i Szwajcarii — Jungfrau).
 Początek seansów:
 dla młodzieży o godz. 5 i 5 p.p.
 w soboty, niedziele i święta o 1 p.p.
 dla dorosłych o g. 6,45 i 8,45 w

CENY FABRYCZNE. **PARASOLE** CENY F. FABRYCZNE.
 własnego wyrobu poleca
R. GUTMAN
 9 Narutowicza 9.
 10607-9-1

Pierwszorzędny fachowiec

z 35-cioletnią praktyką w branży włókienniczej, posiadający lokal w śródmieściu przy ul. Piotrkowskiej w pierwszorzędnym domu, **poszukuje współpracownika**, rutynowanego kuncza z kapitałem od 5.000 do 10.000 złotych w celu fabrykacji wyrobów bawełnianych. Łaskawe oferty pod „Pierwszorzędny fachowiec” do Adm. „Głosu Polskiego” 816-1

Czytaicie
 „Kurier Wieczorny”

Wybory angielskie i ich wpływ zewnętrzny.

Najważniejszym wynikiem ostatnich wyborów dla samej Anglii jest upadek starego stronnictwa liberalnego, które swą tradycyjną pozycję musiało ustąpić partii pracy. Poza to wszakże rezultat wyborów w metropolii największego państwa kuli ziemskiej jest wypadkiem wielkiej doniosłości dla Europy i całego świata politycznego, a to głównie z dwóch względów:

1) jest on do pewnego stopnia wskaźnikiem ewolucji społeczno-politycznej i dla innych państw.
 2) zmiana rządu może pociągnąć zwrot w polityce zagranicznej W. Brytanii, a tem samem zaważyć na całej konjunkturze międzynarodowej.

Co się tyczy punktu pierwszego, zwycięstwo konserwatystów ma o wiele mniejsze znaczenie, niż to może się wydawać z liczby otrzymanych mandatów. O ile rezultat wyborczy mierzyć będziemy nie sukcesem praktycznym, lecz liczbą zdobytych głosów, okaże się, że partja pracy nietylko nie przegrała, lecz najwidoczniej wygrała, gdyż podniosła liczbę swych stronników z 4 i pół milionów, uzyskanych w poprzednich wyborach do 5 i pół, a więc może się poszczycić przyrostem całego miliona. Nie może więc być mowy o tem, iżby niepowodzenie wyborcze partji pracy oznaczało jej załamanie czy bankructwo w opinii publicznej.

Bądź co bądź konserwatyści otrzymali tym razem własną silną większość i, o ile nie zajdą nieprzewidziane zgoła wypadki, mają zapewnioną władzę na całe pięć lat. Nietylko Europa, ale świat cały będzie się musiał liczyć z ich polityką zewnętrzną.

Jak wiadomo, są oni przedstawicielami i zwolennikami szerokiej polityki mocarstwowej, która przedewszystkiem znajduje wyraz w dążeniu do zacieśnienia stosunków z dominjami.

„Skonsolidowanie i rozwój imperjum wszelkimi możliwymi środkami — brzmią słowa ich odezwy wyborczej — stanowi pierwszy i najważniejszy artykuł naszego programu. Uważamy, że tylko przez absolutną kooperację wszystkich zjednoczonych państw konfederacji brytańskiej może być zapewniony wspólny pokój, ich bezpieczeństwo i ich pomyślność poszczególnie i zbiorowo”.

Wychodząc ze swych założeń mocarstwowych, konserwatyzm angielski dość nieufnie zapatruje się na współczesne próby pacyfistyczne i zasięga sobie gruntowne zbadanie paktu gwarancyjnego, opracowanego przez ligę i przedstawionego rządom do ratyfikacji. Dla konferencji rozbrojeniowej, która miałaby się zebrać na podstawie

paktu mało zachęcająca wróżba jest inny ustęp tejże odezwy:

„Utrzymanie naszego bezpieczeństwa na morzu, lądzie i w powietrzu jest kapitalnym obowiązkiem każdego rządu.

Stronnictwo unionistyczne jeżeli uzyska władzę, będzie musiało zbadać ponownie stan, w jakim rząd obecny pozostawił obronę imperjum. Odnosząc się przychylnie do wszelkiego praktycznego projektu powszechnego ograniczenia zbrojeń, będziemy musieli jednakże poddać drobiazgowemu zbadaniu wespół z dominjami poważne zobowiązania planu, ostatnio wypracowanego w Genewie jako też jego konsekwencje”.

W stosunku do Niemiec i Francji oraz planu odbudowy gospodarczej Europy, gabinet Baldwina będzie kontynuował politykę poprzedniego rządu. Podczas kampanji wyborczej lord Curzon, były minister spraw zagranicznych konserwatystów, złożył publicznie uznanie dla tej części polityki Mac Donalda. Natomiast osadził surowo traktat z Rosją, tudzież jego politykę pozaeuropejską, która jakoby zgotowała wielkie trudności następcom.

Oczywiście rząd Baldwina nie przedstawi do zatwierdzenia parlamentowi traktatu z sowiatami t. j. odnośnie projektu unieważni. Przy puszczać należy, że to pociągnie pogorszenie stosunków angielsko-sowieckich, które zresztą i dotychczas wiele pozostawiały do życzenia. W odpowiedzi na przekreślenie traktatu sowiety mogą zastrzyć propagandę anti-angielską w Azji, której zresztą nie porzucą nigdy pomimo wielokrotnych obietnic i formalnych zobowiązań. Położenie tej części świata, ogarniętej od wojny ostrym fermentem antieuropiejskim, przedstawia nader podatny grunt dla podobnej agitacji, a świeże porozumienie z Francją niewątpliwie dodaje sowietom otuchy i może ich ośmielić nawet do takich poczynań na jakie nie ważyły się dotąd.

Ponieważ rząd Baldwina zamierza wzmocnić swój zachwiany prestiż w Azji, a sowiety będą mu w tem przeszkadzały, może dojść łatwo do zatargów, które się staną źródłem ideobliczalnych komplikacji.

Jakkolwiek te ostatnie dotyczą bezpośrednio tylko Azji, ich wpływ pośredni na Europę może być bardzo znaczny, gdyż musi się odbijać na stosunkach między jej państwami. W danym razie będzie rzecz nader ważną ewentualna postawa Francji wobec antagonizmu angielsko-sowieckiego w Azji. To wszakże pozostaje narażone za zasłoną przyszłości.

J. Mazurski.

Sytuacja rządu.

Śmiały krok p. Grabskiego mocno zamaniestrował linię zagranicznej polityki polskiej i niewątpliwie dobrze nam posłużył przy ostatnim sfinalizowaniu sprawy podniesienia naszych poselstw do godności ambasad we Francji i w Rzymie. Krok ten ze stanowiska polityki polskiej był dobry, był na czasie i niewątpliwie można go policzyć jako znaczny sukces gabinetu ministrów, a przedewszystkiem p. Skrzyńskiego.

Czy wzmocnił on atoli sytuację samego rządu? Niestety, czy na szczęście — na pytanie to wypada nam odpowiedzieć przecząco. Jak dotąd, tak i obecnie rząd nie opiera się na żadnej większości stałej. Jak dotąd tak i teraz rząd dla stronnictw sejmowych jest parawanem, za którym kryją się one, jest tym, na kogo można wygodnie złożyć odpowiedzialność za to, co dzieje się w kraju.

Dyskusja budżetowa, która rozwinęła się po wystąpieniu premiera jest potwierdzeniem tego w całej rozciągłości. Wszyscy mówcy wybierali z lubością te momenty polityki rządowej, na które nie mogą się zgodzić. I ciekawa zgodność zapanowała między nimi. Oto pokazało się, że ani jedno stronnictwo nie omieszczało potępić poczynań rządowych naszego gabinetu. Nominacje generała — wojewodów spotkały się poprostu z jednomyślną surową (a dodajmy i słuszną) krytyką. Mamy szczerą nadzieję, że p. Grabski nie będzie się upierał przy tych, niczem nieusprawiedliwionych zarządzeniach.

Polityka gospodarcza rządu nie znalazła literalnie nigdzie przychylniej oceny. A uwagi o innych sprawach nie były również bynajmniej przychylnie.

Rząd trzyma się bynajmniej nie zaufaniem, ale gruntowną niemocą sejmu, który pomimo naiwnych nawoływań pp. Chacińskiego i Witostosa nie jest w stanie nic wytworzyć, który, gdyby dziś wywołał

przesilenie — nowego rządu znaleźć nie potrafi.

Wiemy, że zabiegi o umocnienie a nawet o uparlamentarnienie rządu dzisiejszego istnieją, ale w powodzenie ich nikt, ale to absolutnie nikt nie wierzy. Do gabinetu p. Grabskiego mogą wstąpić jedynie politycy, którzy nie odgrywają roli w swoich stronnictwach, albo oddziaływać chcą na nie jedynie konspiracyjnie. Byłoby to jedynie tylko dalszem zabagnieniem stosunków.

Czy sytuacja wobec tego jest bez nadzieja? Wolno tak myśleć biernemu obserwatorowi — nie może tak myśleć rząd, który musi mieć ambicję kierowania sprawami publicznymi.

Męskie wystąpienie jedno, musi spowodować nie mniej męskie wystąpienie drugie. Rząd, widząc niemożność swą oparcia się o sejm, musi ocenić sytuację, musi ją śmiało i otwarcie określić i zażądać od tegoż sejmu rozwiązania się, względnie wystąpić wobec p. prezydenta Rzeczypospolitej i senatu z tym wnioskiem.

Sprawa jest pilna. To, co obserwujemy dotąd, jest rzeczą wprost upokarzającą. O rozwiązaniu sejmu mówią posłowie lewicy. Przyklaskuje im prawica. Z pewnemi (dość daleko idącymi) zastrzeżeniami podnosi ten postulat centrum sejmu.

Milczy na ten temat tylko rząd, jakby w tej kardynalnej sprawie, nie miał nic, i to absolutnie nie do powiedzenia, jakgdyby wogóle zagadnienie to go nie obchodziło zupełnie.

Gabinet p. Grabskiego zdaje się poprostu nie myśleć o tem, że właśnie owo desinteressement w tej najważniejszej sprawie naszego parlamentaryzmu czyni go nie tylko, że tak powiemy de facto, ale i de jure rządem nieparlamentarnym, pozbawionym wszystkich

cech parlamentaryzmu, stojącym od tego parlamentaryzmu w niesłychanej odległości.

Nie można nie zdawać sobie sprawy z tego, że ewentualna inicjatywa p. Grabskiego w tym kierunku spotkałaby się z ogromnemi trudnościami, że nawet ci, co tak pochopnie przyklaskują żądaniom lewicy, postawiliby znaczny opór. Czy jednak oporu tego nie można byłoby przełamać? Czy powaga głowy rządu, a w razie potrzeby i głowy państwa nie zaważyłaby absolutnie na szali?

A jeżeli nie, to pytamy, czy głowa rządu i głowa państwa mogą znieść tę upokarzającą sytuację, że ze zdaniem ich nie chce liczyć się nikt i że czynniki decydujące odrzucają ich wpływ na bieg spraw publicznych?

Trzeba zdać sobie z tego sprawę. Trzeba poważnie to przemyśleć i trzeba umieć postawić tego rodzaju zagadnienie na ostrzu noża.

Jeżeli p. Grabski zdobył się raz na odwagę przemówienia wobec ciała prawodawczego językiem istotnej władzy, a nie tymczasowego służki żyjącego z łaski pańskiej, co to na pstrym koniu jeździ — trzeba iść dalej tą drogą. Nie wiemy, czy w każdym wypadku będziemy mu mogli użyć poparcia, ale na tej drodze znajdzie p. Grabski zawsze ogólny szacunek. A właśnie szacunek dla rządu jest tem, czego naprawdę potrzebę najmocniej odczuwa dziś każdy obywatel polski.

Jeżeli rząd zaś po uzyskaniu sukcesu jednego, spocznie na laurach, jeżeli będzie stronił od próby ogniowej, jeżeli pozorami sukcesów będzie chciał pokrywać brak rzeczywistych zwycięstw; jeżeli zadowolni się pół-zwycięstwem — to i krok jego, od omówienia któregośmy zaczęli, w perspektywie kilku dni już znaje do znaczenia manewru i tylko manewru.

A. Uziembło.

Sukces ministra Skrzyńskiego w senacie.

Polska pragnie pokoju, a żaden polak protokołu genewskiego nie nazwie świstkiem papieru.

Wrażenia ogólne.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Na wczorajszym posiedzeniu senatu minister spraw zagranicznych p. Skrzyński podbił serca i umysły wszystkich senatorów bez różnicy przynależności partyjnej mądrą i podniosłą mową, poświęcając raz jeszcze sprawie protokołu genewskiego.

Minister Skrzyński przedstawił sprawę protokołu, jako podwaliny przyszłego pokoju, jako wytwór ducha najlepszych mężów Europy powojennej.

Najbardziej znanym w tem przemówieniu było katoryczne stwierdzenie, że protokół genewski nie jest jakimś chwilowym narzędziem tej lub innej koterji, a trwałą zasadą przyszłej polityki.

Minister odpowiedział odrazu na te wszystkie uwagi, których pełno jest w prasie narodowo-demokratycznej i której dał wyraz zresztą w sejmie p. Witos mianowicie, że z chwilą zmiany rządu w Anglii protokół genewski upada. Minister podkreślił, że dla Polski dokumenty międzynarodowe mają zawsze walor i znaczenie i żaden polak nie nazywał ich świstkiem papieru.

Zakończył swe przemówienie minister komunikatem o podniesieniu przedstawicielstw wzajemnych Watykanu, Francji i Polski do godności ambasad.

Komunikat ten senatorowie powitali jednomyślnymi oklaskami.

Po tej uroczystej i ciekawej części posiedzenia senat zagłębił się w długą i żującą dyskusję nad expose premiera.

St. Gr.

Przebieg posiedzenia.

Na wczorajszym posiedzeniu senatu min. Skrzyński wygłosił następujące przemówienie:

Poraz trzeci zabieram głos od mego powrotu z Genewy, pragnąc dać wysokiej izbie obraz tych prac i realnych wysiłków, które ujęte w formę protokołu, podpisanego przez rządy — zajmowały i zajmować będą w przyszłości świat polityczny po wszech krajach.

Pragnąłbym postawić zrebę tej budowy, sprawdzić ich zdolność dźwigania, innymi słowy, przemysleć z panami senatorami bezwzględnie wartość tego dzieła dla Polski.

PROTOKÓŁ GENEWSKI — LATARNIA MORSKA.

Niektórzy sądzą, że protokół był dziełem kilku tygodni, dziełem kilku polityków, idealistów i poetów, przeważnie lewicowców, że był dziełem podania sobie przez kanał rąk dwóch premierów i że jest on zdany na łaskę jakiejś nagłej zmiany. Rzecz się ma inaczej. — Trzeba przypomnieć, iż protokół zapuścił swe korzenie w pakcie ligi narodów i nad nim pracował nie tylko Mac Donald, ale także Lloyd George, Balfour, Robert Cecil, nie tylko Herriot, ale także Clemenceau. To zn., że protokół nie jest tworem jakiejś teorii, ale wyrazem sił duchowych, drzemających w głębiach ludzkości powojennej. W razie przyjęcia go, pozostanie latarnią morską, wskazującą żeglarzom walczącym w nocy z żywiołem — drogę.

W razie, gdyby, czego żywo pragniemy, ale co od nas nie zależy, protokół wszedł w życie, jako forma obowiązująca w stosunkach międzynarodowych, to nie zawahałbym się powiedzieć, że dzień, w którym się to stanie, będzie dniem święta wielkiego.

Sceptycy by powiedzieli, iż bywały umowy solennie podpisywane, a jednak niczego nie zdołały zabezpieczyć — naprzykład kongres wiedeński. Gdyby protokół genewski miał tak długo działać, jak kongres wiedeński, to byłby wielkim dziełem. Na kongresie wiedeńskim pogromcy Napoleona postanowili obronić świat przeciw wojnom rewolucyjnym i oprócz go sur la legitimité ich dynastji, a w ten sposób zapewniłi pokój na blisko pół wieku, aż po rok 1914. — Szamujemy jednak nasze własne podpisy, iżbyśmy wątpili w innych.

Był wprawdzie ktoś, kto powiedział, że dokument międzynarodowy, to szmata papieru, ale nim nie był i nie będzie polak. Jakich rezultatów upatrywać należy pod kątem widzenia interesów polskich? Protokół jest korzystniejszy dla państw mniejszych, o granicach otwartych, niż dla państw, otoczonych morzem: łatwiej przyjąć protokół Polsce, niż Wielkiej Brytanji.

Mogliby być tacy, którzy powiedzą: Poco te zabiegi, jeśli zważy-

my, że protokół jest i zależy od innych: Polska może czekać spokojnie. Polska, która jest pokojową, nie potrzebuje być przekonywaną o wartości pokoju. Wszyscy powinni wiedzieć, że Polska jest pokojową. Tak nie jest. Dla pokoju nie wystarczy pragnienie — trzeba go chcieć. Pokoju nie dostaje się w prezencje — trzeba go zdobyć. Trzeba iść z prądem pokoju albo on sam obróci się przeciw nam, a prąd ten pokojowy zasilany jest siłą moralną, którą przedstawia Polska.

W protokole chodzi nie o zapomnienie o bezpieczeństwie: nikt tego nie mówi, przeciwnie, protokół stawia bezpieczeństwo jako najważniejszy postulat. Tu chodzi o zwiększenie bezpieczeństwa materialnego, o to bezpieczeństwo moralne, które daje sprawiedliwość międzynarodową. Nikt nie żąda, nikt nie myśli o poświęceniu bezpieczeństwa dla bezsilnej sprawiedliwości.

Tekst protokołu nie pozostawia pod tym względem najmniejszej wątpliwości, jeśli kto miał tu sprzeciw, to da dowód albo ignorancji, albo złej wiary.

POLSKA PRAGNIE POKOJU.

Ze zgrozą świat widzi z jednej strony olbrzymie zbrojenia, prowadzące do wybuchu wojny, do najokropniejszej katastrofy, z drugiej strony jest sprawiedliwość międzynarodowa. To drugie jest niepra-

widopodobne, mówią sceptycy, to drugie nie jest pewne. I oto na jednej szali wagi mamy pewność, ale to absolutną pewność katastrofy, a na drugiej możliwość — ale ratunku. To świat ma do wyboru między pewnością a możliwością.

Gdyby Polska miała rzucić ciężar, któryby miał ją przeważać, na którą szalę go rzuci?

Niech panowie senatorowie odpowiedzą w swem sumieniu, ja odpowiedziałem już w mojem.

AMBASADOROWIE POLSCY.

Zanim zakończę, zamierzam z tej trybuny wysokiej izbie zakomunikować doniosły fakt. Nawiązując do wiekowej historycznej przeszłości Polski, do duchowych węzłów — Ojciec Święty postanowił przysłać do Warszawy nuncjusza nierzwej klasy i przyjąć u swego boku ambasadora Rzplitej Polskiej.

W ocenie wartości kulturalnych i węzłów które nas łączą z republiką francuską, prezydent republiki francuskiej i prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowili w dwóch stolicach podnieść poselstwa do rang ambasad (oklaski).

Po przemówieniu ministra spraw zagranicznych przystąpiono do dyskusji nad expose prezesa rady ministrów i ministra skarbu oraz ministra spraw zagranicznych.

Incydent Miedziński — Rabski.

Pos. Miedziński do marsz. Rataja.

WARSZAWA. (Telef. od nasz. koresp.) W dniu wczorajszym poseł Miedziński wystosował do marszałka sejmu list następujący:

„Załączając komunikat klubu związku ludowo-narodowego, mam zaszczyt prosić p. marszałka o podanie orzeczeniu sądu honorowego sejmowego, następujących pytań, z komunikatu załączonego wynikających:

Po 1) czy zajęcie moje z p. posełem Wł. Rabskim w kuluarach sejmu z dnia 4 b. m. miało charakter napaści, nie nadającej się do traktowania na drodze honorowej?

Po 2) czy postępowanie moje w

sprawie z posełem Wł. Rabskim uchybiło zasadzie postępowania honorowego?

Pozwalam sobie zaznaczyć, że komunikat ten, podjęty w wątpliwość ze strony klubu posłów zw. lud.-narodowego postępowanie moje, jako człowieka honoru stano wi wypadek ściśle podpadający pod par. 90 regulaminu sejmu, zarówno ze względu na charakter stron, jak i charakter obrazy, powstałej na gruncie sejmu i zawierającej treść merytoryczną.

Jako arbitra z mojej strony proszę p. wicemarsz. Poniatowskiego.

(—) Miedziński.

O los emigracji robotniczej we Francji.

Konferencja u marsz. Rataja. — Spory partyjne zakłócają spokój francuzom.

WARSZAWA. (Telef. od nasz. koresp.) Wczoraj, w godzinach popołudniowych przybył do sejmu poseł polski w Paryżu p. Chłapowski i złożył wizytę marszałkowi p. Ratajowi. Następnie w gabinecie p. Rataja odbyła się konferencja w sprawie sytuacji emigracji robotniczej polskiej we Francji.

W konferencji wzięli udział min. Skrzyński, delegat do międzynarodowego biura pracy p. Sokal, poseł w Paryżu p. Chłapowski i przedstawiciele trzech stronnictw robotniczych (P.P.S., N.P.R. i Ch.D.

P. Chłapowski przedstawił tekst umowy emigracyjnej polsko-francuskiej, natomiast przedstawiciel P. P.S. zwrócił uwagę na nadmiar wpływów klerykalnych na emigrację robotniczą we Francji. W rezultacie tego wpływu emigracja ta rozpadła się na 2 odtamy: jeden szowinistyczno-katolicki, drugi komunistyczny.

Obie te grupy dają się we znaki ludności miejscowej, walcząc zaled z socjalizmem francuskim, powodując różne zajścia i zamęt.

Kościół ewangelicki a państwo.

O uniezależnienie od Berlina.

WARSZAWA. (Telef. od nasz. koresp.) W min. wyznań religijnych i oświecenia publ. odbyła się wczoraj narada z udziałem wojewodów pomorskiego, poznańskiego i śląskiego nad unormowaniem stosunku prawnego kościoła ewangelickiego w województwach zachod-

nich do państwa. Kościół ten dotychczas jest zależny od Oberkirchenratu w Berlinie. Nienormalny ten stosunek, ma uregulować opracowywana ustawa i synod konstytucyjny kościoła ewangelickiego, który zbierze się w najbliższym czasie.

Prez. Wojciechowski u premiera.

WARSZAWA. (Telef. od nasz. koresp.) W dniu wczorajszym prez. Rzeczypospolitej złożył wizytę premierowi p. Wł. Grabskiemu i od-

był z nim konferencją, dotyczącą w dalszym ciągu rekonstrukcji gabinetu, a następnie został u premiera na wieczyrny.

Z Komisji.

SEDZIOWIE, A ŻYCIE POLITYCZNE.

WARSZAWA, 5 listopada. (Pat) Sejmowa komisja prawnicza przy udziale ministra sprawiedliwości p. Wyganowskiego i sędziego sądu najwyższego Rappaporta, dyskutowała nad art. 4 pragmatyki dla sędziów, która w brzmieniu rządowym zakazuje sędziom brać udział w życiu politycznym.

Większość komisji oświadczyła się za tem.

ROLNICY NIE CHCA PŁAĆ.

Komisja skarbowo-budżetowa senatu pod przewodnictwem sen. Adelmana rozpatrywała wniosek sen. Średniawskiego w sprawie przyspieszenia wniesienia przez rząd ustawy o samorządzie wojewódzkim, oraz wniosek sen. Steckiego (ZLN) w sprawie zniesienia kontyngentu podatku majątkowego, przypadającego na rolnictwo.

Po wyjaśnieniu prezesa rady ministrów przyjęto wniosek senatora Steckiego z poprawką, redukującą poprzednią rezolucję do wezwania rządu o nowelizację ustawy o podatku majątkowym, przypadającym na rolnictwo.

POLSKO-SZWEDZKI TRAKTAT HANDLOWY.

WARSZAWA. (Telef. od nasz. koresp.) — Delegacja handlowa szwedzka opuściła wczoraj Warszawę, po ustaleniu tekstu traktatu handlowego, który ma być podpisany w końcu listopada.

POSEŁ PERSKI W WARSZAWIE.

WARSZAWA. (Telef. od nasz. koresp.) Dowiadujemy się z min. spr. zagr., że w najbliższym czasie przybędzie do Warszawy poseł perski. Będzie nim p. Assad-han obecny poseł w Londynie. Budżet naszego ministerstwa spr. zagr. nie przewiduje poselstwa w Teheranie

PRZECIWKO PRZYMUSOWI CECHOWEMU.

WARSZAWA. (Telef. od nasz. koresp.) Ministerstwo przemysłu i handlu otrzymało wczoraj z góra 50 depesz od organizacji rzemieślniczych żydowskich z różnych miast, w tej liczbie i z Łodzi. Depesze te zawierają protest przeciwko przymusowi cechowemu, który istnieje obecnie i który ma być zachowany w nowej ustawie przemysłowej.

Niepokoje na pograniczu sowieckim

Bolszewicy palą i strzelają.

RÓWNE, 5 listopada. Dziś o g. 3 min. 30 w nocy bolszewicy podpalili hale w Ostrogu. Hale te były zbudowane w roku 1921 dla handlu wymiennego z Rosją sowiecką. Hale majdują się częściowo na terytorjum Rzplitej, częściowo zaś na terytorjum sowieckim. — Z obu stron ciągną się graniczne druty kolczaste.

Do hal dopuszczani są kupcy pol

scy, którzy wylegitymują się zezwoleniem naszych władz na handel wozny.

Po podpaleniu żołnierze sowieccy utworzyli tyraljerę i strzelając nie dopuszczali do gaszenia ognia.

Został zabity starszy przewodnik policji naszej i stróż hal. Hale doszczętnie splonęły.

Przy wymianie strzałów zabito jednego z podpalaczy.

Jak się odbył napad pod Baranowiczami?

Tajemnicze szczegóły.

WILNO, 5 listopada. Według ustalonych już danych, w napażniętym pod Leśną pociągu znajdowało się 5 oficerów i 10 żołnierzy, z tych dwóch uzbrojonych — oraz dwóch posterunkowych policji. Posterunkowi ci stanowili eskortę więźnia, którego przewozili pociągiem nr. 821.

Eskorta, która prowadziła pociąg z Baranowicz, w liczbie 8 ludzi, z niewiadomych przyczyn została na granicy wojew. nowogrodzkiego zdjęta, wobec czego pociąg szedł dalej bez żadnej osłony.

W czasie strzelaniny został ranny por. Zdzierski z 20 p. a. p. oraz wachm. 27 p. ułanów. Płatnikowi dyrekcji kolejowej, Stan. Siemieniowy zabrawano 3,500 zł.

Bandyci byli ubrani częściowo w mundury rosyjskie, częściowo zaś — po chłopsku. Mówili podczas napadu po rosyjsku. Przywódca bandy miał na sobie czarną kurtkę skórzaną i oficerskie spodnie galifee.

Aresztowano 52 osoby podejrzane o udział w napadzie. Jednego z bandytów rozpoznał rotm. 26 p. ul. Duszyński, który został w pociągu doszczętnie obrabowany. Również

w trzech innych z aresztowanych poznano uczestników napadu.

Część podejrzanym o udział w napadzie należy do służby kolejowej. Aresztowano osobnika, który był informatorem bandy.

Odziały pościgowe nawiązały dwukrotnie kontakt z grupą bandytów, uciekających w kierunku pow. słonimskiego. Grupa ta daży do przedostania się na teren wojew. polskiego, by tam ukryć się w pińskich błotach.

W obu wypadkach wywiązała się strzelanina, lecz ponieważ w kontakt z bandytami weszły tylko patrole policyjne — rabusie zdołali zbiec do lasu i bagnisk.

NOWOGRÓDEK, 5 listopada. — (Pat) Akcja pościgowa za banda, która napadła na pociąg pod Leśną trwa. Dotychczas schwytano 4 bandytów. Aresztowano też chłopca, Pawła Skierkę, lat 17, który był przewodnikiem bandy w czasie odwrotu.

NOWOGRÓDEK, 5 listopada. — (Pat) W dniu 4 i 5 obradował pod przewodnictwem gen. Januszajtisa zjazd starostów województwa nowogrodzkiego.

Dyskusja nad expose min. Darowskiego.

WARSZAWA. (Telef. od nasz. koresp.) Wczoraj, na posiedzeniu komisji ochrony pracy, przystąpiono do dyskusji nad expose min. Darowskiego. Błisko dwugodzinna przemowę wygłosił p. Andrzej Wierzbicki, reprezentant związku ludowo-narodowego i Lewiatana

w jednej osobie. Przemówienie było mierzone było zarówno przeciwko ministrowi pracy jak i przeciwko stronnictwu robotniczemu, które min. Darowskiego zwalcza.

Dyskusja nad tem oświadczeniem nieurzędowego ministra przemysłu i handlu odbędzie się dzisiaj.

Czas na rozwód.

Miałem pewne wątpliwości, czy sprawę rychłego rozwiązania sejmku zaliczyć do kwestii najbardziej pałacowych, których i tak mamy nadmiar wprost przytłaczający. Nie kocham wyborcy i braku tej miłości musi towarzyszyć niewielka nadzieja ujrzenia nowej, już tym razem świetnej izby naszej. Lecz skoro czytam w ankietach i wywiadach, że niemal wszyscy klubów sejmowych przywódcy radzą widzieć bliskie rozwiązanie sejmku, przyczem niektórzy z nich mają tylko takie zastrzeżenie, żeby przedtem i możliwie jaknajrychlej wprowadzić niezbędne ich zdaniem poprawki do ordynacji wyborczej, — giną moje wątpliwości. Jeżeli tak, zróbcie te poprawki i jaknajprędzej zegnajcie! Dopóki atakowała ich opinia i dopóki twierdzili, że ataki są niesłuszne, można było zastanawiać się, kto ma rację — oni czy opinia. Ale teraz, kiedy postawie wyznają ze szczerością tak chwalebna, że sejm obecny ani nie stoi, ani już nie stanie na wysokości swych zadań, zginąć wszelki powód do dyskusji. Nic im nie pozostaje innego, jak godny uznania samokrytycyzm zadokumentować konsekwentnym czynem.

Parlament jest jednym z tych terenów, skąd najsilniej płynie prąd wiary społecznej. Na to miejsce skierowane są — jak to się pisze w gazetach — „oczy całego narodu”, albo nawet „oczy świata”. Tu rozlega się najgłośniejsza pobudka do czynu. Tu przecież znajdują swój ustawowy wyraz żywotne interesy poszczególnych warstw narodu. Kuźnia prawodawstwa, miejsce walki ideowej, wielkie laboratorium polityczne, generalna mównica dla żywiołów do gorącej retoryki powołanych, słowem parlament traci cały swój dobry i niedobry sens, kiedy aktorzy tej sceny samą powiadają, że sztuka, jaką im dano do zagrania jest dla nich za trudną i kiedy publiczność widzi najwyraźniej, że istotnie rady sobie dać nie mogą. Przypuszczam: analogia szwankuje tu pod tym względem, że w teatrze słabym aktorom można dać łatwiejszą sztukę do zagrania i ostatecznie jakoś z tego wybrną, natomiast w parlamencie repertuar nowoczesny jest zawsze bardzo, bardzo trudny.

Skoro postawie utracili wiary w samych siebie, cóż nam mogą lepszego powiedzieć, niż: ustępujemy! Im prędzej ten lepiej, bo w takim stanie rzeczy stosunek wzajemny posłów i ogółu obywateli, będzie coraz gorszy i coraz mniej budujący.

Czas na rozwód. Zwyczajnie, jak w małżeństwie: kiedy on i ona, po wszystkich rozczarowaniach, zorientowali się dokładnie, że nie są dla siebie i że muszą się rozjechać, im prędzej to uczynią, tem postąpią mądrzej, tem więcej zaszczędzą sobie niepotrzebnych zgrzyotów, a jak się to niekiedy zdarza — kłótni, awantur, skandalów. Poco? Lepiej rozjechać się w zgodzie, bez żalu, a najlepiej w przyjaźni.

I w tej sprawie nie trzeba doprowadzać do scen tak niemilych. Deklaracje obustronne są przecież najzupełniej jasne. Społeczeństwo mówi posłom, że nie jest z nich zadowolone, a posłowie wyznają otwarcie, że ciężar, jaki chcieli dźwignąć, jest ponad ich niewielkie siły. Nikt nie ma obowiązku, być Herkulesem, lecz jeśli nim nie jest, niech się nie wybiera na walkę z centaurami czy z hydrą lernejską.

Obie strony powiedziały sobie całą prawdę. Niech się teraz przyzwolicie i życzliwie pożegnają. WIDZ.

KTO ZGINĄŁ PODCZAS KATASTROFY SAMOLOTOWEJ W GDAŃSKU.

GDANSK, 5 listopada. Nazwiska ofiar wczorajszej katastrofy lotniczej w Gdańsku: Jakobson, pilot, lat 26, kierował przez dwa lata samolotami powszechnego towarzystwa elektrycznego, Jadwiga Talis, lat 24, żona urzędnika celnego w Gdańsku, Werner Roempler i rektor „Zoppoter Zeitung”, Fr. Wayer, lat 23. Pojechał on do chorego ojca pod Hamburg i w drodze powrotnej zginął.

Katastrofa zdarzyła się w czasie lądowania. Wiatr porwał samolot, nad którym pilot stracił panowanie.

BANKRUCTWO FIRMY „M. GERSTL I S-IE” W WIEDNIU
WIEDEN, 4 listopada. — Dziś ogłosiła niewypłacalność największa firma skór w Wiedniu M. Gerstl i S-owie. W liczbie wierzycieli znajdują się także firmy polskie.

Coolidge prezydentem.

COOLIDGE WYBRANY.

NOWY JORK, 5 listopada. (Pat) Coolidge został wybrany prezydentem Stanów Zjednoczonych większością głosów.

DAVES WICEPREZYDENTEM.

GENEWA, 5 listopada. (Pat) — Daves wybrany został wiceprezydentem Stanów Zjednoczonych.

PRZEBIEG WYBORÓW.

NOWY JORK, 5 listopada. — W Lexington doszło do zaburzeń wyborczych. Dwóch urzędników wyborczych zabito, jednego ciężko raniono.

LONDYN, 5 listopada. — Na Wall Street suma zakładów wynosi 2 miliony za Coolidge.

POSZCZEGÓLNE WYNIKI.

NOWY JORK, 5 listopada. W poszczególnych stanach głosy wyborców ustosunkowały się w następujący sposób:

Cansas: Coolidge 3933 gł., Davis 1234, Lafolette 637; Georgis: Coolidge 203, Davis 888, Lafolette 81; Nowy Jork-City: Coolidge 16053, Davis 8598, Lafolette 2628.

PRZESILENIE WŚRÓD DEMOKRATÓW.

WIEDEN, 5 listopada. (Pat) Donoszą z Nowego Jorku, że zwycięstwo Coolidge'a wywołało przesilenie w obozie demokratów. Davisowi odebrano kierownictwo stronnictwa, które objął Mac Adoc.

FUNDUSZ WYBORCZY MORGANA.

NOWY JORK, 5 listopada. — Śledztwo w sprawie funduszu na

agitację partii republikańskiej wykazało, że trzy czwarte pieniędzy, wydanych przez to stronnictwo w okresie wyborczym pokrył znany milijarder amerykański Morgan.

OFIARA WYBORÓW.

NOWY JORK, 5 listopada. — Jedną z ofiar wyborów amerykańskich jest redaktor niemieckiego pisma „Westliche Post”, Schratz, który popełnił samobójstwo. Schratz w piśmie swoim wbrew Niemcom amerykańskim nie popierał kandydatury Lafolette'a — a stał po stronie Coolidge'a. Niemcy amerykańscy zasypywali go pogrozkami listownymi i szykanami, groząc mu śmiercią nawet w tym wypadku, jeżeli wyjedzie z Ameryki i schroni się do Europy. Schratz wpadł skutkiem tego w chorobę nerwową, w rezultacie której odebrał sobie życie.

Po zwycięstwie Konserwatystów w Anglii

GABINET BALDWINA ZA 2 DNI

LONDYN, 5 listopada. — Wczoraj, o godzinie 3-ej przybył do Londynu Baldwin i zaraz udał się do króla, który mu powierzył misję tworzenia nowego gabinetu. Baldwin przedłożył królowi listę nowego rządu. Gazety angielskie jednakże nie podają nazwisk przyszłych ministrów. Baldwin oświadczył jedynie, że w ciągu 2 do 3 dni gabinet jego będzie gotów.

LONDYN, 5 listopada. (Pat) W dniu dzisiejszym Baldwin konferował z Cecilem, lordem Courzonem, Chamberlainem i lordem Asherfieldem.

Baldwin pragnie, aby gabinet jego składał się z ludzi o znanych na zwiskach, ludzi energicznych, o postępowych przekonaniach.

OWACJE DLA BALDWINA.

LONDYN, 5 listopada. — Wczoraj, o godz. 3 popoł. przybył do

Londynu nowodesygnowany premier Baldwin. W drodze na zamek królewski Baldwin był przedmiotem gorących owacji ze strony ludności londyńskiej. Z dobrze poinformowanych źródeł donoszą, że kandydatura Chamberlaina na ministra spraw zagranicznych jest bezwzględnie pewna. Lord Curzon otrzymał godność księcia, lub członka tajnej rady koronnej.

IZBA GMIN ODROZCZONA.

LONDYN, 5 listopada. (Pat) — Otwarcie parlamentu odroczone zostało do 1 grudnia.

MARSZAŁEK LOTNICTWA.

LONDYN, 4 listopada. W nowym gabinecie będzie stworzone nowe stanowisko „marszałka lotnictwa”. Na stanowisko to upatrzony jest sir John Palmone, któremu od 1 stycznia 1925 roku powierzone będzie kierownictwo nad armią lotniczą Wielkiej Brytanii. Plan obrony lotniczej opracowany przez nowego ministra

przewiduje 52 eskadry lotnicze, poza tem ma być stworzony cały system obrony brzegów angielskich, zabezpieczający wyspy angielskie przeciw flotom napowietrznym państw obcych. Projekt ten obejmuje również system sygnalizacyjny.

CZY LIST ZINOWJEWY JEST AUTENTYCZNY.

LONDYN, 5 listopada. (Pat) Komisja do zbadania autentyczności listu Zinowjewa, wydała komunikat, stwierdzający, że krótki przeciąg czasu jej działalności uniemożliwił powzięcie ostatecznej decyzji.

PRZYWÓDCA ROBOTNIKÓW SZLACHCICEM.

LONDYN, 5 listopada. Ostatnim czynem Mac Donalda było wyjednianie szlachectwa dla przywódcy robotników O'Gradeo. O'Gradey był w swoim czasie gubernatorem Tasmanii. Król przychylił się do wniosku Mac Donalda.

Rakowski u Herriota.

PARYŻ, 5 listopada. (Pat) Wczoraj przybył tu Rakowski i wiecz. został przyjęty przez Herriota. W rezultacie narady zostały uregulowane formalności, dotyczące wznowienia stosunków dyplomatycznych. Oba rządy udzieliły agremment dla swych przedstawicieli, a mianowicie dla Krassina i Herberta. Rokowania, przewidziane w akcie uznania, rozpoczną się 10 stycznia, o ile do tego czasu zostaną ukończone prace przygotowawcze.

PARYŻ, 5 listopada. — Donoszą oficjalnie, że formalności nawiązania stosunków z Sowietami zostały zakończone. Sowiety zatwierdziły pana Herberta jako ambasadora francuskiego w Moskwie, zaś Francja Krassina jako ambasadora sowieckiego w Paryżu.

Francja ma dość Jezuitów.

PARYŻ, 4 listopada. — Minister robót publicznych Francois Albert miał w Valenciennes publiczne przemówienie, w którym omawiał sprawy religijne. Minister w ostrych słowach krytykował przedewszystkiem działalność jezuitów we Francji, którzy prowadząc szkoły, szkodzą szkolem państwowym. Albert podkreślił

szczególnie szkodliwą dla państwa działalność generała jezuitów francuskich.

Co do innych kongregacji we Francji, które prowadzą działalność dobroczynną, — rząd francuski nie ma im nic do zarzucenia. Z jezuitami — wszakże winien rząd francuski jaknajprędzej skończyć.

Zeppelin będą budowane w Hiszpanji.

Protektorat króla Alfonsa.

MADRYT, 5 listopada. — Został tutaj podpisany tekst umowy w sprawie przeniesienia warsztatów do budowy zeppelinów z Friedrichshafen do Seville.

Natychmiast po przeniesieniu pod kierownictwem inżynierów — Niemców rozpoczęta zostanie budowa czterech wielkich zeppelinów o pojemności 130,000 metrów sześciennych, których promień działania będzie wynosił 25,000 kilometrów.

Celem sfinansowania tego przedsięwzięcia powstało pod protektorem króla hiszpańskiego konsorcjum z kapitałem 90 milionów pesetów.

Pierwszy lot ma się odbyć między Seville, a Buenos Aires w roku 1927, z okazji otwarcia amerykańsko-hiszpańskiej wystawy. Wiadomość ta wskazuje na zamierzenie Niemiec, zdążające do uratowania stoczni zeppelinów, której zniszczenia domaga się Francja.

Wyłom w chińskim murze.

Zniżka opłat za paszporty zagraniczne.

WARSZAWA. (Telef. od nasz. koresp.) Nowe rozporządzenie o opłatach za paszporty zagraniczne, które weszło w życie z dniem 1-go listopada ustala następujące przepisy:

Paszport zwyczajny 100 złotych
Zezwolenie na ponowny wyjazd za tymże paszportem 100 złotych.
Zezwolenie na wielokrotne przekroczenie granicy 250 złotych.
Paszport handlowy 25 złotych.
Zezwolenie na ponowny wyjazd za paszportem handlowym 25 zł.
Paszport ulgowy 20 złotych.
Paszporty ulgowe będą wydawane osobom wyjeżdżającym zagranicę: a) w celach naukowych, b) w celu leczenia się, o ile kuracja zagranicą jest nieodzowna, a dana osoba niezamożna;

c) w razie wyjazdu na zjazdy międzynarodowe, naukowe, zawody sportowe i t. p.

c) w celach społecznych.

Zezwolenie na ponowny wyjazd za ulgowym paszportem 20 zł.

Robotnicy udający się na pracę zarobkową oraz emigranci kontyngentalni otrzymują paszporty bezpłatnie.

Dla otrzymania paszportu handlowego, należy przedstawić zaświadczenie wojewódzkiego wydziału przemysłu i handlu.

Decyzja co do przyznania paszportu ulgowego należy do urzędu administracyjnego I lub II instancji (w Łodzi, komisariat rządu).

Niewyzyskany w terminie ważności paszport, może być użyty bez dodatkowych opłat o ile zapłacono zań normalnie 100 złotych.

Katastrofa powodzi na zachodzie.

Nadrenja zalana Marna i Sekwana wystąpiły z brzegów.

BERLIN, 5 listopada. — Katastrofa w Nadrenji przybiera coraz większe rozmiary. Wszystkie rzeki wystąpiły z brzegów, poprzerywały tamy, pozalewały miasta i wsie, wyrządzając szkody, obliczone na miliony marek złotych.

Duisburg stoi kompletnie pod wodą, pod Wiesbadenem na przeszczeni 5000 mtr. tor jest zmyty. W Kolonii woda podnosi się z godziny na godzinę, niektóre dzielnice są zupełnie zalane wodą, a ruch połączony wstrzymany. W Königs-winter cała linja kolejowa zalana wodą, w Rehmagen zalane są zupełnie doki, w Neuwitz woda wtargnęła do domów mieszkalnych, ulice miasta są pod wodą. W Koblencku i w okolicach, Ren wystąpił z brzegów, zalewając miasto. Powódź wzmagą się dalej i grozi je-

szcze większą katastrofą. Ludność w popłochu ucieka, opuszczając obszar powodzi.

PARYŻ, 5 listopada. — Z różnych okolic Francji nadchodzą wiadomości o wielkich powodziach. — Pod Sedanem Marna wystąpiła z brzegów i zalała tak wielkie obszary, że klęska powodzi dorównywa tej, która była w roku 1910. Również zagrożony jest i Paryż, wody Sekwany podniosły się do niebotycznej oddawna wysokości. Pod mostem austerliżkim poziom wynosi 2,75 m., pod Pont Royal 3,87 m. Woda podnosi się dalej. Od pamiętnej powodzi w 1910 roku władze miejskie wydały obryzmie sumy na zbudowanie tam i burwarów zabezpieczających miasta. Sądzą, że do katastrofy nie dojdzie

Namiastka Kawy

ENRILO

Znaczny postęp!

Ze względów zdrowotnych nadaje się „Enriło” najbardziej z powodu wielkiej zawartości tych składników, które są konieczne do utrzymania i uzdrowienia ludzkiego organizmu.

Tania cena, uproszczenie w przyrządzaniu, ponieważ bez wszelkiej domieszki kawy ziarnistej i cykorii, oraz nader przyjemny, zbliżony do prawdziwej kawy aromat i smak, oto są przynależności niedoścignione dotychczas przez żadną inną namiastkę.

Proszę jednak uważać na markę ochronną „młynek do kawy” i nazwę „Enriło”.

WOJNA, KTÓRĄ TRZEBA WYGRAĆ.

Jest to wojna z nieufnością, obawą i niedowierzaniem.

Zdobyczą w tej wojnie musi być książeczka oszczędnościowa.

Brak kapitału na cele kredytowe i inwestycyjne, drożyzna kredytu i brak tego kredytu stanowią ten czynnik, który wytrącił z równowagi mechanizm naszego życia gospodarczego.

Nic innego tylko brak kapitału stanowi powód drożyzny towarów jest przyczyną panującego u nas kryzysu gospodarczego, masowego bezrobocia, nędzy w masach robotniczych, ruiny handlu i przemysłu.

Dezorganizacja gospodarcza, za miast zmniejszać się z nastaniem stabilizacji waluty, jeszcze bardziej się zwiększa i grozi nam bardzo poważne niebezpieczeństwo, że zdrowa nasza nowa waluta zamiast uzdrowić życie gospodarcze, sama w zdrowym stanie się nie utrzyma, bo trad rozkładu gospodarczego zakazi ją i zniszczy. Bo waluta, to nie kapitał. Walutę może stworzyć rząd względnie minister skarbu w drodze ustawodawczej w połączeniu z pewnymi posunięciami w dziedzinie polityki finansowej, kapitał zaś nikt inny stworzyć nie może oprócz społeczeństwa. Waluta to traktat, który bez istotnego uzdrowienia stosunków międzynarodowych w pewnym momencie staje się bezwartościowym świstkiem papieru.

W chwili obecnej jesteśmy świadkami na każdym kroku podejmowanych indywidualnych prób stworzenia indywidualnych kapitałów. Te próby właśnie stanowią zarodek niebezpiecznego fermentu w naszym ustroju gospodarczym i one — kończąc się same fiaskiem — spowodować mogą nową katastrofę.

Zacytujmy przykłady: Budżet państwa, zwyczajny i nadzwyczajny całkowicie niemal pokrywany jest z danin i opłat publicznych, czyli z podatków, ceł, opłat stempowych, jednym słowem z funduszy, przymusowo ściąganych z ludności. W normalnych warunkach z takich przymusowych danin i opłat pokrywany jest tylko budżet wydatków zwyczajnych, zaś wszelkie wydatki nadzwyczajne i inwestycyjne pokrywa się kredytem i tylko koszta amortyzacji, rozłożone na dziesiątki lat, wstawią się do budżetu zwyczajnego. Społeczeństwo amortyzuje więc pewne nakłady, a nie finansuje ich, a to jest wielka różnica.

W gospodarce prywatnej przemysłowiec i kupiec pragnie jaknajprędzej uniezależnić się od drogiego i trudnego do uzyskania kredytu i w tym celu śrubuje ceny swych towarów i wyrobów, by zwiększyć konto zysków i nadwyżkę w ten sposób uzyskaną użyć jako kapitału.

Wreszcie każda jednostka w społeczeństwie stara się osiągnąć jaknajwiększe dochody, by nimi pokryć wszystkie swe potrzeby, nawet takie, które wymagają większego jednorazowego nakładu. Nie znajdując kredytu, musi tak czynić i sama finansować w krótkich terminach swe nadzwyczajne wydatki, zamiast je przez szereg miesięcy, czy nawet lat amortyzować. Odpowiednio więc kalkuluje swe zadania.

Dlatego zabijają nas podatki, drożyzna towarów i drożyzna robocizny, czy świadczeń. Wszystko bowiem musimy finansować z bieżących dochodów, zamiast na do-

godnych warunkach amortyzować.

Przykład lokalny: Miasto Łódź pragnie zbudować kanalizację kosztem np. 40 milionów złotych. Jeżeli chce uporać się z tem w ciągu 8 lat, musi corocznie wypompuwać z kieszeni ludności 5 milionów złotych. Gdyby zaś istniał kapitał, miasto wybudowałoby kanalizację za pożyczone 40 milionów w ciągu trzech lub czterech lat, a ludność miasta spłacałaby owe 40 milionów z małymi procentami przez 40 lat, czyli w gruncie rzeczy nie płaciłaby nic, bowiem raty amortyzacyjne i procenty już w czwartym roku wpływałyby do kas miejskich w formie opłat za wodę i kanalizację, co mniej obciążałoby ludność niż obciążają ją dzisiejsze opłaty na ten sam cel, t. j. na dostarczanie wody ze studzien i wywóz nieczystości.

Gdybyśmy zatem mieli do dyspozycji potrzebne kapitały, kanalizacja nie obciążałaby prawie w niczem ludności miasta, tak jak nie obciążałoby ludności państwa naszego wszelkie inwestycje państwowe, jak kolejowe, monopolowe i t. p., jak nie obciążałoby społeczeństwa inwestycje przemysłu, obroty przemysłu i handlu i wiele innych wydatków i nakładów, które normalnie finansuje się z istniejącego zapasu kapitału a następnie z normalnych dochodów się amortyzuje.

Gdybyśmy mieli do dyspozycji kapitały, mogliśmy mówić o normalnych warunkach gospodarczych, o postępie i rozwoju, o kulturze.

W jaki sposób tworzy się kapitały?

Właśnie drogą oszczędności i to oszczędności całego społeczeństwa. Jeżeli każdy, komu zbywa na jakiś czas choćby tylko jedna pięciozłotówka, zanieśnie ją do banku lub kasy oszczędności, to w krótkim czasie w instytucjach tych nagromadzą się bardzo poważne sumy, które można będzie finansować nakłady gospodarki prywatnej, a następnie nawet nakłady gospodarki państwowej.

Jeżeli te sumy wzrosną jeszcze bardziej, można będzie myśleć o zakładaniu nowych warsztatów pracy, o reformach technicznych w zakładach istniejących o wzmożeniu ruchu budowlanego i wielu, wielu innych rzeczach, o których marzyć nam dzisiaj nie wolno.

Wtedy ceny spadną, bo taniej kalkulować się będzie produkcja, wtedy tak jak w Ameryce, kraju, który posiada najwięcej kapitału oszczędnościowego, robotnik będzie mógł pomyśleć o własnym samochodzie, zdobywszy uprzednio godne człowieka 20-go stulecia warunki egzystencji.

Gdyby tylko ta gotówka, która beużytecznie leży dziś miesiącami w kieszeniach szufladach, schowkach i skrytkach ludności miast i wsi znalazła się jakimś cudem jutro w kasach banków, sytuacja nasza radykalnie zmieniłaby się nie przynosząc najmniejszej szkody nikomu, gdyż zapotrzebowanie gotówki ze strony tych, którzy powierzyli ją bankom, instytucje te pokrywałyby z łatwością.

Dlaczego nikt dzisiaj nie oszczędza w taki sposób?

Bo nie ma zaufania do banków i do waluty. Boi się, że może coś takiego się stać, że banki przestaną

na każde żądanie wypłacać wkładki lub że gotówka, złożona w banku, zdewaaluuje się. Kto ją posiada, woli dusić ją w skrzyni lub kieszeni.

Z tym brakiem zaufania trzeba walczyć. Trzeba budzić zaufanie do książeczki wkładowej, trzeba największymi przywilejami obdarzać tych, którzy taką książeczkę posiadają.

Rząd lub minister skarbu, który w Polsce doprowadzi do tego, że książeczka wkładowa uważana będzie za najcenniejszy dokument, za paszport obywatelstwa, której posiadaniem każdy szczerzyć się będzie, taki minister będzie prawdziwym ojcem ojczyzny, tym który położy jedynie trwałe podwa-

liny pod naszą egzystencję państwową i samodzielność gospodarczą. Książeczka oszczędnościowa musi przedtem być tym dokumentem, którego treść jest święta, a zawarte w niej zobowiązania mocniejsze, niż najświętsze traktaty przyjaźni i sojuszu.

Rząd Władysława Grabskiego, który powołał do życia bank gospodarstwa krajowego i udzielił gwarancji skarbu państwa wszystkim tym, którzy w tym banku składają swe oszczędności, winien pójść jeszcze dalej na tej drodze, winien wszcząć świętą wojnę o złotówkę oszczędnościową, winien spowodować, by sejm uchwalił, że wkładki oszczędnościowe są nietykalne, że nikt nigdy nie będzie

miał prawa utrudnić dysponowanie nimi ich właścicielowi, winien kazać uchwałę taką wydrukować na pierwszej stronie książeczki oszczędnościowej banku gospodarstwa i banków, którym pozwoli na przyjmowanie wkładów oszczędnościowych winien do takich banków delegować komisarzy swoich dla badania, w jaki sposób kapitał oszczędnościowy jest używany, winien z całym poświęceniem prowadzić tę wojnę o złotówkę oszczędnościową, bo gdy ją wygra, wygrał sanację.

Waluta nasza to dach — kapitał oszczędnościowy fundamentem, którego jeszcze niema. Dlatego dach łatwo może się zachwiać. kt.

Posiedzenie zarządu funduszu obwodowego.

Magistrat jest zmęczony kłopotami zapomogowemi.

(b) Pod przewodnictwem inż. Kościeckiego odbyło się posiedzenie zarządu obwodowego funduszu bezrobocia.

Po przyjęciu protokołu z poprzedniego posiedzenia, przewodniczący zreferował sprawę zawarcia umowy z magistratem, któremu zostały powierzone niektóre funkcje zarządu obwodowego funduszu bezrobocia oraz sprawa organizacji biur rejestracyjnych i wypłat w Aleksandrowie, Konstancynie, Rudzie Pabjanickiej i Ozorkowie. — Mówca wskazał, że dotychczas wypłaty dokonywały magistraty, co byłoby jednak prowizoryczne, a obecnie gdy zarząd funduszu bierze odpowiedzialność za swe czynności, musi być zawarta odpowiednia umowa z magistratem, by w należyty sposób sprawę tę pokierować.

P. wiceprezydent Groszkowski prosił o wyjaśnienie, czy wogóle magistrat jest obowiązany do wy-

konywania czynności wypłat zapomóg, gdyż magistrat ma już tej pracy dość, a nawet członkowie magistratu poruszyli sprawę zrzeczenia się przez magistrat tej czynności.

W odpowiedzi p. delegat ministerstwa pracy p. Wróblewski oświadczył, iż w myśl ustawy gminy obowiązane są do bezwzględnego wypełnienia tych czynności, o ile powierzył im je zarząd funduszu bezrobocia. Po dłuższej dyskusji uchwalono opracować odpowiedni regulamin, któremu magistraty będą musiały się podporządkować.

W sprawie wypłat zapomóg w miastach okolicznych: Aleksandrowa, Rudy Pabjanickiej, Konstancynowa i Ozorkowa uchwalono, w myśl wniosku p. Łatkowskiego, by już w dniu dzisiejszym p. inspektor Wróblewski wraz z członkiem zarządu p. Ogłowskiem udał się do

tych miejscowości w celu zorganizowania akcji zapomogowej.

Referując sprawę reorganizacji systemu wypłat, p. Wróblewski oświadczył, że zarząd główny funduszu bezrobocia postanowił wydać książeczki z talonami na tygodniową wypłatę.

W końcu p. wiceprezydent Groszkowski obiecał, iż sam zajmie się sprawą wypłat, by odbywały się one punktualnie i dokładnie.

Następnie p. Łatkowski poruszył sprawę zatargu w fabryce Kundermana, Łakowa 1, gdzie odrzucono żądania ekonomiczne robotników przedalini, a w końcu zamknięte zostały wszystkie oddziały fabryki.

Zgodnie z wnioskiem p. Łatkowskiego, postanowiono sprawę tę przesłać zarządowi głównemu funduszu bezrobocia w Warszawie dla zaopiniowania.

Dzisiejsze wypłaty dla bezrobotnych.

Magistrat miasta Łodzi podaje do publicznej wiadomości, że w czwartek dnia 6 listopada r. b. uskuteczniona będzie wypłata 1, 2 i 3 rat normalnego zasiłku za czas od 9 do 26 października r. b., oraz 7, 8, 9, 10 i 11 rat doraźnego zasiłku za czas od 1 września do 8 października r. b. po raz ostatni. — Po tym terminie wypłata doraźnego zasiłku odbywać się nie będzie.

Zaznacza się, że o ile kto w dniu, wyznaczonym do odbioru, nie zgłosi się do odbioru zasiłku, temu zasiłek wypłacony nie będzie.

Wypłata odbywać się będzie w godzinach od 9 i pół rano do 4 po południu w następujących biurach:

I biuro wypłat — ul. Ogrodowa 28, nowowypł. szk. T. A. I. K. Poznański, a) normalny od 5001 do końca, za czas od 9 do 26 paźdz.

b) doraźny od 5001 do końca po raz ostatni.

II biuro wypłat — Ogrodowa 28, nowowypł. szk. T. A. I. K. Poznański — normalny od 2001 do końca.

III biuro wypłat — Helenów — od 4501 do końca: a) normalny za czas od 9 do 26 ub. m. i b) doraźny po raz ostatni.

IV biuro wypłat — Rokicińska, park „Zródliska” — od 7001 do końca: a) normalny za czas od 9 do 26 ub. m., b) doraźny po raz ostatni.

V biuro wypłat — Rokicińska, park „Zródliska” — normalny od 2001 do końca.

VI biuro wypłat — Pańska 106, fabryka K. Eiserta — normalny od 2501 do końca, za czas od 20 do 26 ub. m.

VII biuro wypłat — Piarowicza 5, pr. ofic., II p. — normalny

od 2501 do końca, za czas od 20 do 26 ub. m.

VIII biuro wypłat — Kilińskiego 222, fabr. Ossera — normalny od 2001 do końca, za czas od 20 do 26 park „Zródliska” — normalny od ub. m.

IX biuro wypłat — Wólczńska 253, parter — normalny od 5501 do końca, za czas od 9 do 26 ub. mies.

IX-A biuro wypłat Wólczńska 253, parter — doraźny od 5951 do końca po raz ostatni.

W celu umożliwienia magistratowi w sprawnej wypłacie zasiłków, wzywa się osoby zainteresowane, aby zgłaszały się po ich odbiór w takim wyliczeniu, żeby bezrobotni, posiadający pierwsze kolejne numery, przybywali o godzinie 9 i pół rano, środkowe numery — koło 12 w południe, końcowe zaś numery — koło 2 po południu.

Strajk w fabrykach pończoch i trykotaży.

Strajkujący postanowili trwać przy żądaniu 15 proc. podwyżki.

(b) Na ostatnim ogólnym zebraniu strajkujących robotników przemysłu pończosznego i trykotażowego przyjęto do wiadomości fakt, że wielu przemysłowców zgłosiło gotowość udzielenia żądanej

podwyżki pod warunkiem, że praca w ich zakładach zostanie natychmiast podjęta. Związek w tych wypadkach zgadza się na natychmiastowe zlikwidowanie strajku w odnośnych zakładach, które też

pracują nadal bez przeszkód.

Strajkujący uchwalili trwać nadal w strajku aż do całkowitego przeprowadzenia wysuniętych przez siebie postulatów.

Panów handlowców prosimy o wyjaśnienie.

Kiedy bezrobotni otrzymają coś z magistrackiej zapomogi?

(—) Ze sfer bezrobotnych pracowników umysłowych proszą nas o skierowanie zapytania pod adresem stowarzyszenia handlowców polskich w sprawie zapomóg dla bezrobotnych.

Jak wiadomo rada miejska w Łodzi postanowiła wyasygnować 50 tysięcy złotych na doraźną pomoc dla bezrobotnych pracowników biurowych i handlowych i sumę tę przekazać stowarzyszeniu handlow-

ców polskich celem dokonania jej podziału i przeprowadzenia akcji zapomogowej.

Od tego czasu sporo już wody upłynęło w Łódce, a stowarzyszenie handlowców dotychczas nikomu wsparcia ani zapomogi nie udzieliło, lecz od szeregu tygodni zajmuje się rzekomo rejestracją.

Tymczasem podobno w Domu ludowym niektórzy bezrobotni pracownicy biurowi, o ile zapiszą się

na członków związku chrześcijańskiego i przedstawią odpowiednie dokumenty, stwierdzające, że są bezrobotnymi bez trudności otrzymują zapomogi doraźne w sumie do 100 złotych.

Byłoby bardzo pożądanym, by stowarzyszenie handlowców zechciało wyjaśnić, kiedy rozpocznie wypłaty zasiłków z funduszu miejskiego.

Pupile monopolu tytoniowego — hurtownicy — przeciągnęli pasek. Zabiegają teraz koło swych protektorów i proszą o pomoc.

(—) Hurtownicy tytoniowi, ta kasta ludzi w handlu wyrobami tytoniowymi całkowiec zębna, a nawet szkodliwa, magazynując w celach spekulacyjnych wyroby fabryk prywatnych, zapomnieli o jednym punkcie ustawy, a mianowicie o tem, że wszelkie wyroby prywatnych fabryk tytoniowych mają być sprzedane do dnia 1 grudnia 1924 roku. Wyroby fabryk prywatnych, które po tym terminie pojawią się na rynku w sprzedaży będą skonfiskowane.

Dopiero teraz, gdy fatalny termin jest bardzo bliski, i gdy mizeria tytoniowa nieco zelżała, a więc można sprzedać posiadanych zapasów przed tym terminem po dobrej cenie, hurtownicy wyzuczają na rynek masowo wyroby fabryk prywatnych, byle spieniężyć je przed 1 grudnia.

Naturalnie w sklepach detalicznych wyrobów tych niema, gdyż detalista miałby prawo zapytać się hurtownika, skąd bierze teraz wyroby prywatne, gdy kilka tygodni temu zaklinał się na wszystkie świętości i na bramy Seraju, że nie posiada ani jednego złamanego Małena czy Ferwora.

Ze składnicy monopolowej nie otrzymał ich, bo składnice te od kilku tygodni rzeczywiście ani jednej paczki prywatnych papierosów już nie mają — musiałby się więc przyznać, że chował je na pasek i że spekulacyjka chybiła. To też handel papierosami prywatnych fabryk przeniósł się całkowiec na ulicę. W Warszawie hurtownicy najmują specjalnie chłopców, gazetarzy i domokrażców i im oddają papierosy prywatne do sprzedaży pokatnej. To samo zaczyna się dziać w Łodzi.

Zmagazynowane w celach spekulacyjnych zapasy są jednak olbrzymie i tkwi w nich większa część kapitału obrotowego hurtowników, którzy też ostatnio nie ma-

ją gotówki na wykupywanie przydziałów w składnicach monopolowych i dlatego nie obdzielają należycie detalistów. Panuje więc w tych szacownych sferach postrach i panika.

Wczoraj delegacja hurtowników była w dyrekcji monopolu w Warszawie i prosiła o przedłużenie terminu wolnej sprzedaży wyrobów prywatnych przynajmniej jeszcze o miesiąc. Zabiegi takie czynione są na wielką skalę, gdyż w grę wchodzi tu bardzo wielkie interesy i jeszcze większe sumy. Gdyby hurtownicy nie czuli się w biurach monopolu jak u siebie w domu, napewno nie ważyliby się przyjść tam z taką prośbą, bo mają tam pełne prawo po temu, by całą delegację natychmiast polecić odsadzić w więzieniu.

Stwierdzonym faktem bowiem jest, że od szeregu tygodni panuje niesłychany brak papierosów i innych wyrobów tytoniowych i że nie było w Polsce hurtownika, któryby przez ten czas sprzedawał po normalnych cenach i jawnie wyroby fabryk prywatnych — skąd więc naraz tego rodzaju prośba i skąd te olbrzymie zapasy, których nie można sprzedać do 1 grudnia.

Fakt przyjęcia takiej delegacji przez panów z monopolu rzuca bardzo dwuznaczne światło na panujące w tej instytucji stosunki. — Szczytem zaś wszystkiego będzie, gdy pozwolenie takie rzeczywiście zostanie udzielone, w co nawet nie którzy wierzą.

Na wszelki jednak wypadek hurtownicy forsują obecnie sprzedaż posiadanych zapasów z fabryk prywatnych i to do tego stopnia, że niektórzy dziś już oddają takie wyroby po cenie kosztu i niżej, byle tylko sprzedać. Spodziewać się należy, że w najbliższych dniach Grand Prix wypychać nam będą za „małą cenę”.

Izba skarbowo radzi pospieszyć się.

Kupiectwo łódzkie nie spieszy się, bo twierdzi, że procenty kosztują wraz z dodatkiem na rzecz samorządu jest zwłaszcza w kategoriach wyższych dość drogi i dzisiaj rzadko kto ma tyle wolnej gotówki, by już teraz chciał płacić zobowiązania, płatne w dniu 31 grudnia.

Z tego względu w transakcjach patentowych panuje całkowity zastój i nie dokonuje się żadnych obrotów przy okienkach urzędów skarbowych.

Data — czy miejsce na datę.

Magistrat twierdził wczoraj, że zostawi miejsce na datę — ministerstwo twierdzi, że była zła data. Magistrat twierdził, że błędów nie było — ministerstwo mówi, że były i grubsze.

(b) Wobec „sprostowania” przez magistrat wzmianki o zakwestjonowaniu przez ministerstwo skryptu dłużnego magistratu w sprawie pożyczki na budowę szkół, otrzymaliśmy potwierdzenie naszej wiadomości.

akceptowany, ponieważ obok wcześniejszej daty jego (2. X.), niż data zatwierdzenia przez ministerstwo spraw wewnętrznych odnośnej uchwały rady miejskiej (24. X.), do tekstu skryptu zakradły się omyłki i opuszczenia.

Ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia publicznego w piśmie wystosowanym do kuratorium zaznacza, że skrypt dłużny magistratu nie został przez ministerstwo za-

Ministerstwo w końcu zaznacza, że zwrócony skrypt dłużny z podkreśleniami omyłkami wypisany jest nie na całym arkuszu, lecz na sklejonych kawałkach.

Egzaminy dla nauczycieli.

Min. wyznań relig. i oświecenia publ. w ostatnim numerze swego dziennika urzędowego, opublikowało nowe rozporządzenie o regulaminach egzaminacyjnych, obowiązujących kandydatów na nauczycieli szkół średnich. Najważniejszą częścią dotychczasowych egzaminów było ześrodkowanie głównej uwagi na przedmiotach fachowych, natomiast na drugim planie wymagane były wiadomości z zagadnień pedagogiczno-dydaktycznych. W myśl nowego rozporządzenia, egzaminy fachowe odbywać się będą na uniwersytetach, do otrzymania zaś kwalifikacji nauczycielskiej na podstawie studiów wyższych, będzie upoważniał tytuł magistra, względnie inżyniera.

przedmiotu, zaś usne, z psychologii wychowania, ogólnej pedagogiki, oraz szczegółowej dydaktyki odnośnego nauczania.

Poza tem kandydaci winni wykazać znajomość organizacji szkolnictwa, ze szczególnem uwzględnieniem szkolnictwa w Polsce, nauki higieny wychowawczej i programów szkolnych. Wymagania te w stosunku do przepisów przedwójennych, różnią się przedewszystkiem zwróceniem jednakowej uwagi na naukowe przygotowanie nauczycieli, jak i na fachowe opanowanie wiedzy przez kandydata.

Niezmiernie ważnym jest warunkiem dopuszczenia do specjalnego egzaminu nauczycielskiego tych, którzy posiadają nie tylko dyplom ze studiów wyższych, ale i półroczne co najmniej studia pedagogiczne, a ponadto znajomość prowadzenia zabaw i gier ruchomych.

Dzisiejsza pogoda.

Komunikat państwowego instytutu meteorologicznego. Chłodno, pogodnie, wiatry zachodnie.

Osobiste.

W dniu dzisiejszym okręgowy inspektor pracy p. Wołkiewicz wyjeżdża do Warszawy na zjazd okręgowych inspektorów pracy, który odbędzie się, pod przewodnictwem ministra pracy Darowskiego.

Odejście pułk. K. S. Edwarda Riedla, szefa wojskowego sądu okr. w Łodzi.

Pułk. K. S. Edward Riedl, szef wojskowego sądu okręgowego w Łodzi prze niesiony rozkazem min. spraw wojskowych na stanowisko szefa wojsk. sądu okręgowego w Brześciu przybył do Łodzi z końcem 1919 roku, organizując tu pierwszy polski sąd wojskowy.

Krótkie, wolne od służby chwile, poświęcał pracy społecznej. Wybrany na prezesa jednego z największych w Polsce ognisk życia oficerskiego, jaktem jest kasyno garnizonowe przyczynił się wybitnie do utrzymania więzów towarzyskich ze społeczeństwem łódzkim.

Przywiązawszy się do swego dzieła — sądu wojskowego — zamiatowany w pracy swej nie korzystał w ciągu 5 lat ani razu z urlopu, co stanowi rzadko spotykany rys charakteru tego nieznanego pracownikowi dla dobra służby.

Wiadomość o przeniesieniu szefa wywołała szczerzy żal wśród podwładnych. Nowym szefem wojskowego sądu okręgowego został mianowany pułk. Ganczarski, dotychczasowy prokurator przy wojskowym sądzie okręgowym w Lublinie.

Walny zjazd P. O. W. w Warszawie.

Dnia 8 i 9 listopada b. r. odbędzie się w Warszawie walny zjazd delegatów P. O. W. z całego kraju. Delegacja łódzka wyjeżdża w sobotę dnia 8 b. m. o godz. 1 min 30 popoł. z dworca kaliskiego.

Koncert Aleksandra Wertyńskiego

Znany kompozytor-poeta i odtwórca smutnych piosenek Aleksander Wertyński wystąpi w nadchodzącą niedzielę o godzinie 8.30 wiecz. w sali filharmonii, aby dać pożądanym koncert przed wyjazdem do Ameryki.

P. Wertyński odśpiewa niezależnie od całego repertuaru ulubionych piosenek trzy zupełnie nowe, a mianowicie: „O siwej kobiecie”, „Nad modrym i dalekim oceanem”, oraz „Bałkę księżycową”. Koncerty jego cieszą się wszędzie olbrzymiem powodzeniem.

Kampanja finansowa polskiej Y. M. C. A.

Od 3 do 8 listopada odbywa się na terenie naszego miasta kampanja finansowa na rzecz polskiej Y. M. C. A. Według danych z pierwszych dni zbiórka idzie dobrze. Wszystkie warstwy społeczne w miarę możliwości przyczyniają się do poparcia polskiej Y. M. C. A. Jeżeli zbiórka pójdzie w takie tempie do soboty, to suma 40.000 zł. będzie prawdopodobnie osiągnięta. Wymaga to jednak wielkich wysiłków wszystkich przyjaciół Y. M. C. A., którzy rozumieją jak doniosłe znaczenie dla instytucji posiada ta kampanja.

Posiadanie dwóch wielkich lokali przy ul. Piotrkowskiej 89 i Piotrkowskiej 243 i prawdopodobne powodzenie kampanji umożliwi polskiej Y. M. C. A. rozwinięcie daleko owocniejszej pracy dla młodzieży naszego miasta.

Z miejskiego kinematografu oświatowego.

Według sprawozdania wydziału oświaty i kultury, działalność miejskiego kinematografu oświatowego w październiku przedstawiała się, jak następuje: ogółem płatnych seansów wyświetlono 122, na które złożyły się obrazy p. t. „Upadek Troi” 2 serja i „Trzej Muszkieterowie” 6 serja. Frekwencja publiczności w październiku wynosiła ogółem 46.824 osób, w tem: 25.191 dorosłych i 21.633 młodzieży. — W porównaniu z miesiącem wrześniem frekwencja wzrosła o 4.068 osób.

Prócz tego miejski kinematograf oświatowy wyświetlał codziennie w godzinach rannych (o 10 i 12) bezpłatnie specjalne obrazy naukowe dla wychowawców miejskich szkół powszechnych.

Paskarze szkolni górą!

W związku z naszym artykułem pod powyższym nagłówkiem w onegdajszym numerze „Głosu Polskiego”, zaznaczamy, że pierwsza część artykułki, zawierająca dane statystyczne o frekwencji młodzieży w szkołach średnich, pochodzi od kuratorium szkolnego, druga zaś część, oświetlająca przy czyny tego niesłychanie smutnego zjawiska, jakim jest katastrofalny wprost spadek frekwencji młodzieży w szkołach średnich, stanowi opinię naszą, której zresztą niejednokrotnie dawaliśmy wyraz, nazywając bez ogródek po imieniu rabunkową politykę przed biorców szkolnych, jednostek kwalifikujących się z reguły najmniej do szkolnictwa, a które zorganizowane w związek szkodników, zafundowały sobie inteligentki sztab generalny w postaci osławionej komisji pięciu, który to sztab opracowuje i ulepsza plany zamknięcia niezamożnym i średnio zamożnym drogi do szkoły średniej w sposób dla siebie i przedsiębiorców jaknajbardziej rentowny, bo w drodze stałego śrubowania ceny wpisowego.

zną wpisów na spadek frekwencji młodzieży wpływa jeszcze i bardzo ciężkie położenie ekonomiczne, w jakim znalazła się większa część ludności naszego miasta na skutek panującego kryzysu gospodarczego oraz rozwój szkolnictwa powszechnego, które dając bezpłatnie naukę w coraz szerszym zakresie tem samem odciąga pewną część młodzieży od najniższych klas drogiej szkoły średniej.

W związku z wspomnianym wstępem artykułkiem, ze strony kuratorium proszą nas o zaznaczenie, że w części artykułki, która pochodzi od kuratorium nadmieniono przy końcu, że poza droży-

Wyjaśnienie to w niczem jednak nie zmienia okoliczności, że przedsiębiorcy szkolni i ich inteligencyjny spólnicy z komisji pięciu zasługują na przegięz. Jeżeli bowiem położenie ekonomiczne jest tego rodzaju, że zmusza ludność do najdalej idących ograniczeń, a nawet do takiej ostateczności, jaką jest wycofanie dziecka ze szkoły średniej, to wyzyskiwanie takiego stanu rzeczy w celach zysku kwalifikuje danych osobników na hyeiny, żerujące na trupach. Pedagog nie myślałby w takich warunkach o powiększaniu swych dochodów, lecz starałby się przedewszystkiem o umożliwienie młodzieży nie zamożnej, działwie ofiar niezawinionego kryzysu kozystania z nauki szkolnej. Niestety pedagogów wśród przedsiębiorców szkolnych niema, są tam tylko notoryczni lichwiarze.

Składy i sklepy miejskie.

Magistrat zatwierdzi uchwałę delegacji wydziału handlowego, co tyżająca otwarcia w dzielnicach Chojny i Bałuty miejskich składów węgla. Prócz tego wydział hand-

lowy projektuje otwarcie jeszcze trzech sklepów miejskich, co uzależnione jest ściśle od znalezienia odpowiednich lokali.

Pożar przedziałni.

Siedem oddziałów walczy z żywiołem.

(34) Wczoraj o godzinie 6 m. 30 syreny fabryczne swym przeciągłym gwizdem zwiastowały mieszkańcom Łodzi pożar, który wybuchł przy ul. Grabowej Nr. 9. W parterowym, lecz bardzo szerkim budynku mieściła się przedziałnia, należąca do firmy Kowalski i Teschke. Fabryka zatrudniała 65 robotników, pracując na trzy zmiany.

Siedem minut po wybuchu pożaru zajął oddział czwarty, który też natychmiast przystąpił do akcji ratowniczej.

W czasie pracy nagle rozległ się okrzyk: „Pali się!”. Istotnie robotnicy przy selfaktorze Nr. 1 spostrzegli, jak po drucie od lampki elektrycznej przebiegła iskra, znajdując podatny materiał w bawelnie. Lekkomysłność właścicieli którzy tolerowali w swej fabryce marną instalację elektryczną była bezpośrednim powodem pożaru, gdyż, jak wynika z przeprowadzonego na miejscu śledztwa, pożar wybuchł z powodu „krótkiego spięcia”.

Płonący budynek, jak zwykle w Łodzi, okalał ciasne podwórko, na którym w żadnym wypadku nie można było manewrować wozami strażackimi. Dzięki interwencji podkomisarza Pachy wyrąbano bramę plotu okalającego sąsiedni plac i strażacy z dwóch stron rozpoczęli gaszenia rozszalałego żywiołu.

Zaalarmowano natychmiast centralę straży ogniowej przy ul. Przejazd, która też po wezwaniu pomocy oddziałów 3, 4, 5, 7, 8, 9 wyruszyła na miejsce wypadku.

Trudna jednak była praca ratownicza, gdyż poczęły się palić szmaty i odpadki, leżące na strychu, skąd też wydobywać się poczęły kłęby gryzącego dymu. — Strażacy wtargnęli na dach i po wyrąbaniu części tegoż poczęli uśmierzać ogień.

Po przeszło godzinnej walce udało się siedmiu oddziałom straży ogień ugasić.

Akcja ratowniczą kierował p. Groman, natomiast nadkomisarz Izydorczyk energicznie utrzymywał ład i spokój.

Teatr „SCALA”

Warszawska Operetka

Teatr „Nowości” dyr. Szczawiński

Poniedz. 10, wtorek 11, środa 12 b. m.

Hrabina Marica

operetka w 5 aktach, muz. E. Kalmana

Udział bierze 58 sób. — Bilety w kasie teatru.

Towarzystwo Teatralne „THALIA”
Teatr Niemiecki w Scali
Dyr. Dr. Robert Lohan
DZIS o godz. 8.15 wiecz. PREMIERA
Hedda Gabler
sztuka sceniczna w 4 aktach
H. Ibsena.
Bilety w kasie teatru.

Komunikat.

Wobec wzmianki w „Głosie Polskim” podanej przez p. A. Sz Frenkla lokatora mej fabryki przy ul. Zachodniej 70, jakoby nie pozwolono mu wywozić materiałów z lokalu zajmowanego przezeń do fabryki jego przy ul. Raitera, oświadczam, iż wiadomość to jest zgola kłamliwa. Otóż p. Frenkel od kilku dni wywozi swoje maszyny i nie napotkał z mej strony żadnych przeszkód, czego może dowiedzieć szereg świadków, natomiast prawdą jest że p. Frenkel chciał zabrać ze sobą transmisje należące do mej fabryki.

P. Frenkel wiedział, że wywiezienie tych transmisji napotka na przeszkody, odrubował części transmisji w nocy i nazajutrz zapakował w skrzynie i przykrył takowe tyłami, co ujawniono po sprawdzeniu kiedy chciał takowe wywieźć jako materiały. Wobec takiego faktu zmuszony byłem stać w obronie swej własności nie dopuszczając do wywiezienia tych skrzyń.

Co się zaś tyczy komornego, jakoby zbył wyzdrożonych sum żądał od niego i z tej przyczyny nie pozwolił wywozić swoich materiałów, zaznaczam iż sprawa ta nie wspólnego z tem niema, albowiem wysokość komornego ustalona została dekretem względnie przez Urząd Rozjemczy.

Za kłamliwe wiadomości w prasie o mnie występuje przeciw p. Frenklowi na drogę sądową.

H. Grynberg.

Depresja gospodarcza.

Sytuacja na rynku łódzkim.

Ożywienie jest. Ceny w bawełnie mocne. Niektórych towarów brak. Tranzakcje z zagranicą. Przędza bawełniana. Wełna.

W ostatnim okresie inflacji życie niezmiernie zdrożało, było to nieuniknionym wynikiem przedłużającej się inflacji, stabilizacja waluty tę drożyznę usankcjonowała. W ten sposób w kraju biednym, o nikłych środkach obrotowych ogólny poziom cen stał się bardzo wysokim; drożyzna towarów oznacza „taniść” pieniądza, a jednocześnie wobec braku gotówki i kapitałów pieniądź ten był drogi. Jednocześnie „taniść” i „drożyzna” pieniądza najlepiej świadczy o nienormalnym, krytycznym stanie naszego życia gospodarczego. W tych warunkach należało się spodziewać, że nastąpi spadek cen, że warunki produkcji ulegną gruntownej reorganizacji, a życie gospodarcze wyzbędzie się zbytecznego gospodarczo nieuzasadnionego balastu, słowem, że koszt produkcji zmniejszy się, i zdolność konkurencyjna naszego przemysłu zostanie przywrócona. Kryzys byłby wobec tego bolesnym, ale jednocześnie koniecznym przejściem do normalnego życia gospodarczego. Trzeba przyznać, że dotychczas ta niezbędna sanacja naszej gospodarki jeszcze nie nastąpiła, kryzys wciąż trwa, bo przeciągające się przesilenie właściwie nie jest kryzysem. Zupełnie słusznie powiedział austriacki minister dr. Schürff, że przesilenie gospodarcze Austrii jest stanem trwałym, jest to słabość gospodarki narodowej, przeciągające się za burzenie życia gospodarczego, które właściwie będzie nagwać stanem depresji gospodarczej. Określenie to odpowiada i naszym stosunkom. Oczekiwany spadek cen nie nastąpił, natomiast wzrosły produkty żywnościowe. Przyczyniła się do tego, przedewszystkiem polityka eksportowa rządu, ulegającego wpływowi producentów rolnych, nieurodzaj jeszcze bardziej wpłynął na zwwyżkę cen. Wobec tego jesteśmy jednym z najbardziej drogiej krajów Europy. Robotnicy oczywiście wystąpili z zupełnie zrozumiałym żądaniem podwyżki, już mówi się o zastosowaniu wskaźnika drożyznianego (przy stałej pełnowartościowej walucie). Oczywiście, że żądanie to nie będzie uwzględnione, bo przy depresji gospodarczej i nikłych zarobkach przemysłowców podwyżka płac nie może się kalkulować. W ten sposób wzrost kosztów utrzymania zmniejsza zarobki robotników, wieś bogaci się kosztem szerokich warstw miejskiej ludności pracującej.

Polityka skarbowa rządu bynajmniej nie przyczynia się do złagodzenia depresji przemysłowej, główny ciężar podatków spada na handel i przemysł. Budżet na rok 1925 jest znacznie większy, niż na rok bieżący, obciążenie podatkowe jeszcze wzrośnie, najbardziej odczuwa to średni handel. To przeciążenie podatkowe handlu może wyrzucić ujemny wpływ na całokształt naszego życia gospodarczego, handel odgrywa przecież swoją, dla gospodarki niezbędną rolę. O ile nie może on funkcjonować sprawnie, traci na tem i konsument i producent. Próby wyeliminowania handlu dotychczas nigdzie nie udały się i udać się nie mogą. Zresztą u nas o zastąpieniu handlu prywatnego inną organizacją nikt nie myśli, wobec czego ta pośrednia walka podatkowa jest zupełnie nierozsądna. Warto zaznaczyć, że podczas inflacji u nas i w innych krajach rozwiłało się niezdrowe i w normalnych warunkach zbyteczne pośrednictwo handlowe, ale właśnie z zanikiem koniunktury inflacyjnej samo życie przeprowadziło żywiołową i dla zainteresowanych bardzo bolesną sanację. Żywioły gospodarczo zbyteczne okazały się za nawiasem obecnego życia gospodarczego. Zbyteczni pośrednicy, zredukowani urzędnicy i bezrobotni robotnicy są właśnie ofiarami przejścia do nowych warunków.

Rząd nic nie zrobił dla zmniej-

szczenia przesilenia, niewłaściwa polityka eksportowa jeszcze zwiększyła trudności gospodarcze. Z drugiej strony, trzeba przyznać, że sfery robotnicze też nie wykazały zrozumienia dla sytuacji gospodarczej, a przemysłowcy z braku kapitałów i twórczej inicjatywy też w zbyt małym stopniu dostosowali się do nowego stanu rzeczy.

Słowem, jeszcze daleko do rzeczywistej sanacji życia gospodarczego.

Zwyżka cen artykułów rolniczych zwiększyła siłę nabywczą wsi, włościanie robią dość znaczne zakupy, kupcy prowincjonalni, wyprzedawszy swoje zapasy, czynią nowe zakupy. Tem tłumaczy się ożywienie w handlu. Na niektóre artykuły daje się zauważyć kolosalny popyt. Takie krótkie ożywienie jest oczywiście bardzo cenne, nie leczy radykalnie, ale nieco wzmacnia organizm gospodarczy. Zresztą gdyby się udało przystosować produkcję do rynku wewnętrznego, to sytuacja w przemyśle włókienniczym znacznie polepszyłaby się. Nadprodukcja w tej gałęzi jest poniekąd względna, niema popytu na pewne wyroby eksportowe, natomiast importuje się wyroby potrzebne dla rynku krajowego. Ale radykalna zmiana w przemyśle wymaga nowych inwestycji, świeżych kapitałów. Reforma produkcji zmniejszy jej koszt, pozwoli znowu myśleć o eksporcie, a eksport jest niezbędny. Chodzi przecież o to, żeby zwiększyć produkcję, stworzyć nowe warsztaty pracy dla ludności. Przemysł musi automatycznie się zwiększać, inaczej wzmożni się emigracja.

Narazie nie widać jeszcze namacalnych postępów w dziedzinie twórczości przemysłowej, przesilenie przeciąga się, nie jest ono tak bardzo ostre, ale przyjmuje formę chroniczną, większość jako tako daje sobie radę, mniejszość cierpi biedę. Depresja jest, z jednej strony, wynikiem tych kolosalnych zmian, jakie zaszły podczas wojny i po wojnie światowej, z drugiej strony, ponosi winę nasza własna gospodarka państwowa. Znaczenie przemysłu i warstwy przemysłowo-handlowej w życiu politycznym państwa jest nikłe. Sfera handlowo-przemysłowa bynajmniej nie jest częścią podmiotu władzy, jest ona przedewszystkiem, przedmiotem władzy, a stosunku rządu do tej sfery życiowym nazwać nie można.

Depresja u nas jest ściśle związana z depresją w innych krajach Europy. Realizacja planu Dawesa znacznie polepszyła sytuację w Niemczech, chociaż trudności gospodarcze są tam jeszcze bardzo wielkie. Kapitał amerykański pozwolił przemieścić do Niemiec. Ostatnio założono American Continental Corporation; spółka ta ma udzielić przemysłowi niemieckiemu pożyczki w wysokości 100 milionów dolarów. Jednakże trudno przewidzieć, jakie będzie tempo odbudowy gospodarczej Europy. Rząd Mac Donalda przyczynił się znacznie do pacyfikacji Europy, jego polityka zagraniczna była właściwie kontynuacją polityki partii liberalnej. Obecnie panują w Anglii konserwatyści, ich poglądy na politykę zagraniczną i handlową są biegunowo przeciwne, dążą oni do ścisłego zespolenia dominjów z metropolją, są oni zwolennikami protekcyjizmu. Nie ulega wątpliwości, że zaakceptują oni dotychczasowe zdobycze poprzedniego rządu; trzeba przyznać, że sukcesy Mac Donalda ułatwią pracę konserwatystom, ale z drugiej strony, będą oni prowadzili politykę w duchu swoich zasad, tak dalekich od polityki nietylko Mac Donalda, lecz i Asquitha. W tych warunkach tempo odbudowy Europy może się znacznie zwolnić, depresja gospodarcza może się przeciągnąć.

E. G.

(—) Ożywienie sezonowe, które zaczęło się we wrześniu stosunkowo bardzo słabo i ustało całkowicie w czasie świąt żydowskich, wzmożniło się po tych świątach i trwa dotychczas, przyczem napięcie tego ożywienia jest nadal dosyć silne, co ogólnie przypisują temu, że przed świętami we wrześniu było stosunkowo, i w porównaniu z innymi latami, zaledwie nieznaczne.

Ceny towarów bawełnianych utrzymują się na ostatnim wysokim poziomie i nie zdradzają tendencji zniżkowej. Ogólnie oczekiwana z powodu spadku notowań bawełny zniżka cen wyrobów bawełnianych dotychczas nie nastąpiła. Sfery przemysłowe tłumaczą to tem, że taniej bawełny dotychczas niema w Łodzi, względnie że dopiero zaczyna nadchodzić, a towar, wyprodukowany z niej, znajdzie się na rynku nie wcześniej, jak za 6 tygodni.

Z drugiej strony odzywają się głosy, że nawet wówczas, gdy na rynku będzie już towar z tańszej o 40 procent bawełny, ceny również nie obniżą się, gdyż przemysłowcy starać się będą za wszelką cenę zniżyć cen bawełny surowej użyć na powetowanie sobie strat z pierwszych miesięcy 1924 roku, w których z reguły sprzedawano towary poniżej kosztu własnego z efektywną stratą.

Obniżenie, czy utrzymanie dotychczasowych cen nie zależy jednak wyłącznie od przemysłowców. Nie ulega wątpliwości, że granicą ceny towarów bawełnianych na skutek zniżki cen bawełny spadną i to bardzo.

W niektórych krajach zniżka cen już nastąpiła i przewidywana jest dalsza. Wątpliwym więc jest, czy w takich warunkach przemysłowcy polscy będą w stanie utrzymać dzisiejsze ceny i kryć poprzednie straty. Dzisiaj bowiem tylko dlatego zagranica nie zalewa nas swymi wyrobami w daleko większym zakresie, że uwzględniając ochronę celną, ceny towarów naszych nie są wyższe od cen towarów np. czeskich. Jeżeli jednak przemysł czeski ceny obniży, to pozostaną dwie ewentualności: albo podnieść o procent zniżki w Czechach, albo obniżyć ceny. Ta pierwsza ewentualność nie wydaje się możliwą, prawdopodobniejszym natomiast wydaje się drugie.

Przeciętne uruchomienie w przemyśle bawełnianym wyraża się w 4 lub 5 dniach pracy na jedną zmianę. Produkcja bieżąca znajduje łatwy zbyt nietylko w kraju, ale i na eksport, zwłaszcza gdy chodzi o tyto powe towary zimowe, produkowane z odpadków. Ceny eksportowe są jednak znacznie niższe od cen krajowych. W tych specjalnych towarach zimowych zaznacza się na-

wet brak niektórych artykułów. Bezczytność Zawiercia i długie unieruchomienie Widzewskiej nie mogło pozostać bez wpływu na rynek i na stan zapasów na rynku. Mocna tendencja notowań wyrobów bawełnianych jest również między innymi skutkiem ubytku w zapasach rynkowych, jaki powstał na skutek unieruchomienia tych dwóch wielkich fabryk.

Kupcy zagraniczni przyjeżdżają do Łodzi, tranzakcje jednak nie zawsze dochodzą do skutku. Kupcy zamiejscowi przyjeżdżają zwykle z ofertami zagranicznych firm w kieszeni i naturalnie nie mogą w żaden sposób dojść do porozumienia z naszymi przemysłowcami. Po nieważ w niektórych wypadkach chodzi o specjalne artykuły jak metkal i t. p. kupcy ograniczają się do tego, że stwierdzają niemożność nabycia takiego towaru w Łodzi po cenie przystępnej i następnie starają się w Warszawie o ulgę celną.

W przędzy bawełnianej ożywienie również jest zadawalniające i kupcy naogół nie skarżą się na ceny, chociaż nie uległy one żadnej zmianie i w porównaniu z notowaniami bawełny są niesłychanie wysokie.

W wełnie z korzyścią sprzedaje się wyroby modne i wyroby tańsze droższe gatunki towarów wełnianych sprzedaje się bardzo trudno.

Z życia przedsiębiorstw łódzkich. „Zawiercie”.

(—) Sprawa „Zawiercia” nie przestaje interesować sfer handlowych i przemysłowych w Łodzi. Zakłady tego przedsiębiorstwa od dłuższego czasu są nieczynne, a składy towarów wyczerpane. Hurtownicy, prowadzący głównie towary zawierciowskie ostatnio wyprzedali już resztki i mają puste składy. Wielu z nich próbowało ostatnio nawiązać kontakt z innymi firmami przemysłowymi, natrafili jednak przeważnie na nieprzychylnie przyjęcie i na niedogodne warunki, to też sprawa uruchomienia Zawiercia jest dla nich kwestją pierwszorzędnej wagi.

Powodem unieruchomienia zakładów Zawiercia jest przedewszystkiem brak potrzebnych na sfinansowanie kilkumiesięcznej produkcji kapitałów. Zawiercie bowiem należy do tych zakładów przemysłowych, które stosunkowo najmniej chciały, czy umiały wyzyskać koniunkturę inflacyjną i w

czasie ostatniego etapu spadku manki polskiej, pod koniec 1923 i na początku 1924 poniosło bardzo poważne straty z powodu zdewaluowania się zaległości u dłużników i portfeli wekslowego. Dla pokrycia tych strat musiano w ciągu pierwszych miesięcy 1924 w najniekorzystniejszych warunkach sprzedać zapasów zmagazynowanych, a z biegiem czasu w chwili, gdy ogólny kryzys gospodarczy doszedł do najsilniejszego napięcia, przerwać produkcję. Od tego czasu produkcji nie podjęto.

W ostatnich miesiącach ze strony zarządu Zawiercia czynione były usiłowania, by nawiązać rokowania z jedną z grup finansowych włoskich celem uzyskania kredytu na sfinansowanie uruchomienia fabryk. Rokowania te nawiązano, jednak warunki postawione przez grupę włoską były nie do przyjęcia tak, że dalsze pertraktacje zostały

przerwane. Kredyt włoski otrzymała inna firma łódzka.

Ostatnio konsorcjum głównych odbiorców Zawiercia wystąpiło z inicjatywą dostarczenia z własnych środków Zawierciu większego zapasu bawełny i pewnego kapitału, z tem, że dostarczony surowiec i gotówka będą zużyte na wyrób towarów dla konsorcjum, które cały zapas towaru, uzyskany z dostarczonego surowca, rozdzieli między siebie stosownie do dostarczonego przez poszczególnych członków kapitału.

Rokowania w tej sprawie są już podobno sfinalizowane i w najbliższym czasie nastąpi uruchomienie Zawiercia, narazie na rachunek tego konsorcjum, a następnie prawdopodobnie produkcja zostanie już podjęta na własny rachunek przez Zawiercie, które do tego czasu spodziewa się znaleźć odpowiednie środki na sfinansowanie swego uruchomienia i obrotów.

RYNEK PIENIĘŻNY.

Warszawska giełda urzędowa.
WARSZAWA, 5 listopada (Pat). Na dzisiejszej giełdzie urzędowej notowania były następujące:
GOTÓWKA.
Dolary 5.185
CZEKI.
Belgia 25.—
Holandia 205.75
Londyn 23.61
N. York 5.185
Paryż 27.225
Praga 15.475
Szwajcaria 100,
Wiedeń 7.325
Włochy 22.65
Konstantynopol —.—
Sztokholm 138.25
Bony złote 0,95
Miljonówka 0,68
8 proc. pożyczka złota 6,10

Pożyczka dolarowa 3,42
4 i pół proc. listy zastawne ziemskie 22.25
5 pr. obl. m. Warszawy przedwojenne 16.60
4 i pół proc. obl. m. Warszawy przedwojenne 14.—
10 proc. pożyczka kolejowa 8,90
8 proc. listy zastawne ziemskie za 1 dolar wartości nominalnej 4.50

Giełda akcyjna.
Bank Dyskontowy 5.10
Bank Handlowy 6.25—6.40
Bank dla Handlu i Przem. 0.70—0.95
Bank Przem. Warsz. 0.25
Polski Bank Handlowy 2
Bank Przem. Lwów 1.80—1.75
Bank Zi. Ziem. Polsk. 1.90
Bank Zw. Sp. Zarobk. 6.75
Sole Potasowe 3.70
Złota 2.50—2.40—2.80

Włódz 0.15
Elektryczność 1.90—2
P. T. E. 0.10
Siła i Światło 0.52—0.47—0.4
Częstocice 2
Gosławice 2.10—2.05—2.15
Michałów 0.45
Cukler 3.95—4—3.92
Wysoka 3
Węgiel (1 i 2) 3—2.97 (3 i 4) 3.10—2.98
—3
Nobel 1.60—1.70—1.65
Cegielski 0.60—0.58
Lilpop 0.66—0.64
Modrzejów (1) 4.65—4.70 (drobne) 4.80
—4.75
Ostrowieckie 7—6.82
Rudzi 1.35—1.36—1.32
Starachowice 2.36—2.19—2.20
Ursus 2.05—2—2.05
Zieleniewski 9.60
Zawiercie 21—20.75
Zyrardów I em. 24, II em. 15.55—14.25

W dużym wyborze
Eleganckie palta damskie
 najnowsze fasony, ubierane futrem do najdroższych od 44.— do 180.—

Garnitury męskie	125.— 110.—
	75.— 60.— 45.—
Spodnie kamg.	42.— 32.— 28.—
Jesionki	115.— 95.— 75.— 52.—
Palta zimowe	150.— 120.—
Dziecinne paletka	45.— 32.— 23.—

Cudowne palta damskie
MODELE nadeszły
 Ceny niskie 2464

Szmechel i Rozner Sp. Akc.
 Łódź, Piotrkowska 110 i filja 180.

SKLEP
 przy ul. Piotrkowskiej
 w ruchliwym punkcie, z dużą wystawą
 poszukiwany na skład samochodów.
 Oferty pod „SKLEP NA SAMOCHODY”
 składać do admin. „Głosu”. 655—3

Księga Adresowa
 Przemysłu Handlu i Finansów Górnego Śląska opracowana przez Izbę Handlową w Katowicach, uzupełniona nadto mnóstwem informacji ukaże w pierwszej połowie listopada.
 Cena 12 zł. wobec b. ograniczonego nakładu należy jaknajwcześniej zamawiać u **Jana Stronga**,
 Łódź ul. Pańska 8, m. 47, od 3 do 5 pp. 37—1

Klinika
Położniczo - chirurgiczna
 D-rów **Szarloty Eigerowej, Reifler-Kurjańskiej, Michała Kanfóra i Juliusza Bauma.**
 tel. 13-57 **Ogrodowa 10** tel. 13-57
 Zapisy na porody i operacje od 4—6.
 Ambulatorjum dla przychodzących chorych.
 Dr. Rejtler-Kurjańska Choroby kobiece g. 11—12
 Dr. Szarlota Eigerowa g. 1—2
 Dr. Juliusz Baum g. 5—6

Maszynista
 obeznany z obsługą parowej maszyny z kondensacją, oraz
palacz
 obeznany z obsługą wodo-płomiennie-rurkowych kotłów mogą się zgłosić: **Zakłady Włókiennicze Karol T. Buhle w Łodzi, Sp. Akc. Hipoteczna 10.**

UNDERWOOD, ROYAL SMITH & BROS, ORGA MERCEDES, CONTINENTAL, ADLER, COMMERCIAL, THALES, ODHNER, FOX CORONA, STANDHAD
 nowe i używane poleca na dogodnych warunkach
Sp. Handlowa WOJEWODZKI i LEZON
 Piotrkowska 154, tel. 18-34.

KAROL Koischwitz
 Skład fortepianów i pianin
 Łódź, ul. Moniuszki Nr. 2. Tel. 24-72.
 Przedstawiciel światowych firm:
Bechstein, Blüthner, Feurich, Grotrian-Steinweg, Ibach i t. p.
 Fisharmonje, pianina automatyczne i aparaty samogrające. Wynajmuje instrumenty na wieczory i miesięcznie. Przyjmuje strojenie, reperacje i przewozy instrumentów.
 Istnieje od 1892 r. 846—5 Istnieje od 1892 r.

Dyrekcja Koncertów: Alfred Strauch.
SALA FILHARMONJI.
Dziś o godz. 8.30 wiecz.
gra
SEWERYN
Eisenberger
 Słynny pianista wirtuoz.
 Bilety w kasie Filharmonji. 850—1

OGŁOSZENIA do wszystkich pism w państwie
Obowiązkowe ogłoszenia w „Monitorze Polskim” i we wszystkich „Dziennikach urzędowych”
Artykuły i wzmianki reklamowe
Zlecenia ogłoszeniowe do pism zagranicznych
Kampanje reklamowe
Kosztorysy • Projekty • Porady • Informacje.
 Złatwia na najkorzystniejszych warunkach
Polska Agencja Telegraficzna
 Oddział Łódzki: **Konstantynowska 29**, telefony III 15-24.
 Biuro czynne od godz 8-ej do 5-ej po poł. 9035—1

Kto dopuszcza weksle do protestu?
 Odpowiedź na to daje
BIULETYN PROTESTOW WEKSLOWYCH, wydawany przez Biuro „Wywiad”, pozostające pod patronatem miejscowego Związku Banków.
BIULETYN PROTESTOW WEKSLOWYCH wychodzić będzie 5 razy na miesiąc, poczynając od listopada.
BIULETYN PROTESTOW WEKSLOWYCH będzie sprzedawany firmom, zarejestrowanym w Sądzie Okręgowym.
 Cena w prenumeracie miesięcznej **Zł. 10.—**,
 Zgłoszenia na prenumeratę należy nadsyłać na firmowym papierze pod adresem:
Biuro Kredytowo Informacyjne i Wydawnicze „WYWIAD”, Sp. z ogr. odp., Piotrkowska 104.

Za **8 złotych** kopę świeżych **JAJEK**
 do gotowania albo **2 złote mendel** (15 sztuk) dostać można u znanej firmy 10863—2

E. PIECZĄTKA, Wschodnia 18, tel. 27-72.
UWAGA: Masło śmietankowe oraz inne gatunki masła sprzedaje się po niskich cenach.

Lokal frontowy
 składający się z trzech o 2 oknach pokoi na Przejeździe obok Odeonu z biurkiem urządzeniem i telefonem zaraz do odstąpienia. Oferty „B. F.” do Adm. „Głosu” 823—1

Majster tkacki (Stuhlmeister) ne kortowe i angielskie warsztaty, dobry mechanik obznajmiony ze wszystkimi systemami, ze szkołą tkacką, zna dobrze wzory, kalkulację i księgowość, poszukuje posady. Oferty do Adm. „Głosu” sub. „Majster” 822—2

Herbata
 w najlepszych gatunkach, mieszanka na sposób rosyjski, w firmowym opakowaniu do nabycia tylko u 710—8
Braci Ignatowicz,
 Piotrkowska 96, tel. 8-33.
Swat-(ka)
 mający wstęp do inteligentnych domów (izr.) poszukiwany. Oferty pod „L.” do „Głosu Polsk.” 830-1

:: FABRYKA WODEK GATUNKOWYCH ::
„ALBIN”
 K. E. H.
 Łódź, Kilińskiego 99, tel. 29-50.
 Poleca znane ze swej dobroci **wódki gatunkowe.**
Uwaga: Sprzedaj spirytusu dla celów leczniczych.
 629—2

GABKI greckie amerykańskie gumowe
SKÓRKI ZAMSZOWE
 Skład Towarów Aptecznych
St. MAJEWSKI Piotrkowska róg Nawrotu.

CZY WIECIE GDZIE najtańsze obuwie?
Warsztaty Inwalidów Wojennych
 Główny skład: Gdańska 64.
 Firma ta posiada na składzie **duży wybór obuwia** damskiego, męskiego i dziecinnego od najnowszych do najprostszych tasonów własnego wyrobu z najlepszych materiałów i gwarantuje za takowe. Cała Łódź wie, że u nas najtaniej. Spieszcie, bo hurtowo wykupią, poco macie przepłacać u paskarzy
Popierajcie Inwalidów Wojennych. 100—4

ZAKŁAD STOLARSKI
J. Pałkiewicza
 Złota 8, (przy Wodnym Rynku)
 wykonywa różne urządzenia artyst. stylowych mebli, oraz urządzenie biur, sklepów, magazynów, roboty budowl. szkolne i t. d. Kosztorysy i rysunki wysyłam na żądanie.
 UWAGA: Rysownia własna. 811—6

Dr. med. L. Prybulski
 Choroby skórne, wias. weneryczne i moczopię
 Leczenie lampą kwarcową i prom. Roentgena.
Zawadzka L.
 Telefon 25-22.
 przyjmuje od 9—2 od 4 do 6. (la pa 1—5 (oddz. posaczkania).

Dr. med. S. Niewiażski
 Choroby skórne i weneryczne.
 Przyjmuje od 4-ej do 8-ej popoł.
Slenkiewicza 34.

Dr. med. Szumacher
 Choroby skórne i weneryczne
 Codz. przyjm.: od 5—7 i pół, w niedz. i święta od 11—1.
Benedykta 1
 (6-go Sierpnia).

Dr. M. Heller
 Choroby skórne i weneryczne.
Slenkiewicza 52,
 (róg Nawrot)
 12—214—7. Panie 4—5 pp. 04—5

Dr. Chylewski
 ul. Główna 51, róg Kilińskiego
 Choroby kobiet, akuszerja.
 przyjm. od 9—10 r. i 5—7 wiecz.

Sprzedam sklep
 z mieszkaniem. —
 Wiadomość: Kilińskiego 124, w kawiarni. 715—3

Motorek
 naftowy, 8 koni, na wozie żelaznym sprzedam tania. Srebrzyńska 49, Koziny. 841—1

Poszukuję 6-8 pokojowego mieszkania
 w okolicy: Nawrot do Górnego Rynku.
 Oferty pod „I. S.” 719-2

- Szarpacz -
 podwójny kupię. Lange, Przejazd Nr. 69. 855—2

Rutynowana freblanka
 z praktyką kilkoletnią i posiadającą odpowiedni lokal, przyjmie jeszcze do kompletu prowadzonego wzorowo kilka dzieci. Cena przystępna. Zgłaszać się: Pańska 1, m. 17, od 11—1 i od 3—5 pp. 854-2

B. kierownik biura
 rutynowany korespondent polsko-niemiecki poszukuje odpowiedniej posady w poważnym przedsiębiorstwie. Łaskawe zgłoszenia pod lit. „F. F.” do Adm. „Głosu” 98—2

Zdolny pomocnik fotografa
 z własnym aparatem znajdzie korzystne dodatkowe zajęcie. Oferty sub. „Interes” do Adm. „Głosu” 53-2

KAWALER lat 30, przystojny na poważnym stanowisku, posiadający realność ale nie w Łodzi z braku znajomości prawnie poznac panienkę przystojną: tylko z dobrego domu i nie zupełnie biedną, ponieważ jest splota 2-oh sukcesorów. Cel matrymonialny. Absolutna dyskrecja, Na anonimowy nie odpowiadam. Łaskawe oferty do adm. „Realność P. W.” 64-2

Wstrząsająca tragedia młodego małżeństwa.

Horacy Meplesden, obywatel francuski, wychowany w Australii, liczy lat 27 i przed trzema laty poślubił Małgorzatę Lux, o rok starszą od siebie. Małżeństwo żyło w przykładowej zgodzie i jak o powiada Małgorzata, nie było między nimi w ciągu trzech lat najmniejszego nieporozumienia.

W zeszłym roku urodził się im syn, zdrowy i krzepki. Nagle uderzył grom w szczęście kochającej się pary. Pewnego dnia przyjechał ojciec męża, kupiec z Australii, celem odwiedzenia syna i poznania jego żony.

Pani Małgorzata opowiedziała mu koleje swego życia. Rodziców swoich nie pamięta, wie tylko z opowiadań swej opiekunki, że ojcem jej był kupiec francuski, a matką uwiedziona przez niego modystka.

Po urodzeniu jej, oddała ją mat-

ka na wychowanie, a sama wyjechała z kochankiem do Kolonii i tam poślubiła go legalnie.

Małgorzata zajęła się pewna starsza dama, pani Lux, która po jakimś czasie adoptowała ją, jako swą córkę, i zapisawszy jej swój majątek, wydała zamaż za Horacego.

Opowiadanie synowej podnieciło wyobraźnię kupca, gdyż odtwarzało historię jego życia. On to właśnie uwiódł dziewczynę, z którą miał córkę, a następnie, naprawiając winę, pojął uwiedzioną za żonę, a Horacy jest drugim z rządu dzieckiem z tego związku. Doszedł więc do pozytywnego wyniku, że synowa jest jego córką.

Sprawa stała się niebawem głośna i prokurator wytoczył kochającej się parze proces... o kazirodztwo.

Wyrok sądowy przy akompaniamencie strzałów.

W sądzie w Buffalo w czasie rozprawy sądowej odegrała się przed kilkoma dniami scena, która nawet na ludziach o silnych nerwach zrobiła wrażenie.

Przed sądem stawał bogaty farmer Marcon Warren, który przed kilku laty był przez pewien czas w zakładzie dla obłąkanych. Proces przed sądem cywilnym wytoczyła mu jego żona, jego szwagierka i teściowa o spadek. W czasie procesu Warren zachowywał się zupełnie spokojnie i nic nie zdradzało, że jest silnie zdenerwowany. Złożywszy spokojnie zeznania ukłonił się sędziom i odwrócił, aby wyjść. Nagle odwrócił się od drzwi wy dobył szybko z kieszeni rewol-

wer i dał cztery strzały w kierunku grupy w której znajdowała się jego żona i krewnie. Warren mierzył dobrze. Trupem padła jego teściowa, oraz siostra żony ciężko zraniona została pani Warren i jej adwokat.

Gdy publiczność po pierwszym przestraszeniu oprzytomniała i kilka osób rzuciło się w stronę Warrena, aby go obezwładnić, padły nowe cztery strzały i nowe cztery osoby wic się poczęły w bólach na posadzce sali sądowej. W tej chwili zjawiła się policja, ale Warren zdołał umknąć i wszelkie poszukiwania za nim, jak dotąd są bezskuteczne.

Policjant w roli niańki.

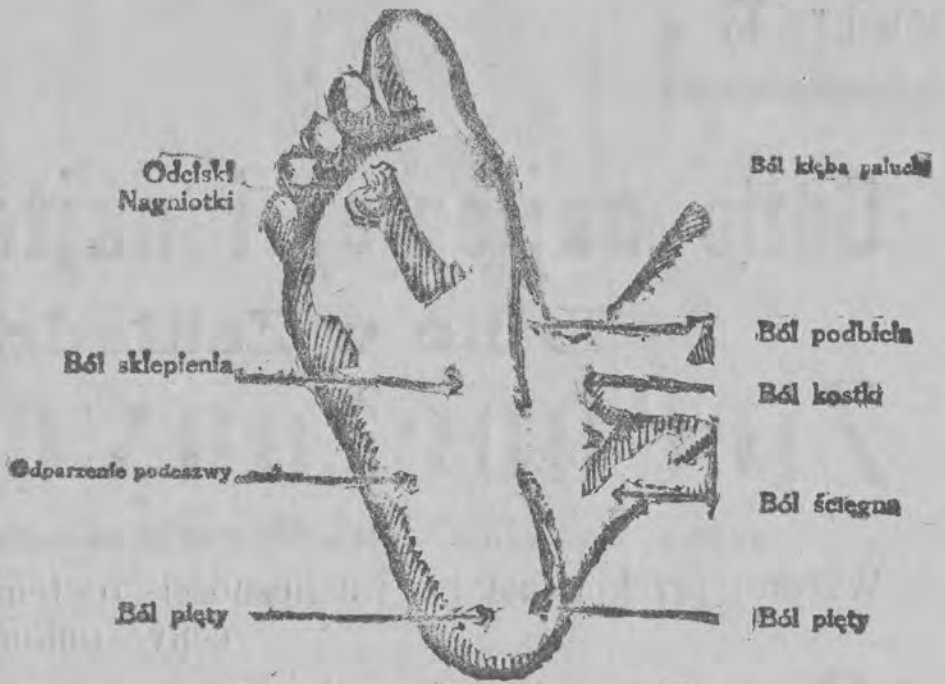

Podczas wyborów w Anglii matki głosowały, dziećmi zaś opiekował się przez ten czas poczciwy „bobby“.

Półow wielorybów na morzu Lodowatym.

Czytajcie „Kurjer Wieczorny“

BÓL NÓG.

Czy cierpisz na ból w miejscach oznaczonych na rysunku? Czy łatwo ulegasz przemęczeniu? Czy masz opuszczoną stopę? Najcharakterystyczniejsze są dla opuszczonej stopy bóle w sklepieniu, w podbiciu i pod kostkami; prócz tego zjawiają się często bóle reumatyczne w nogach, sięgające nawet krzyża.

Nie należy jednak upadać na duchu—cierpiący może liczyć na pomoc skuteczną z chwilą, gdy technika ortopedyczna zdobyła się na zdumiewający postęp przez wynalezienie wkładki do obuwia

Pneumette

która podnosi wrażliwe sklepienie stopy za pomocą miękkiej poduszeczki powietrznej, prawdziwego małego pneumatyka (stąd nazwa „Pneumette“).

Znika zmęczenie i osłabienie nóg.

Dostarczony mi przez W.Panów przybór medyczno-ortopedyczny „Pneumette“ przyniósł mi przedewszystkiem ten pożytek, że obecnie nie odczuwam takiego zmęczenia i osłabienia nóg podczas i po całodzienniej uciążliwej pracy, jakże miałem przed użyciem wspomnianego przyboru.

I. Ch. Wydawca miesięcznika, Warszawa.

Pomyślnie skutki użycia „PNEUMETTE“

Do wkładek „Pneumette“ przyzwyczaiłem się łatwo i używam stale, pomyślnie skutki od czuwam.

K. S. Bankowiec, Wilno.

Z przyboru „PNEUMETTE“ jestem bardzo zadowolony.

Z przyboru „Pneumette“ korzystam od dnia 15 z. m. i jestem z niego bardzo zadowolony. Ból nóg po krótkim nawet chodzeniu, a w szczególności uczucie wielkiego zmęczenia rano po wstaniu z pościeli, które uczuwałem w niepokojącym mnie stopniu, ustąpił po kilku dniach używania „Pneumette“. Obecnie nie chodzę wcale bez tej wkładki, której nie mam nic do zarzucenia.

Lwów.

Zupełne zniknięcie dolegliwości.

Z chęcią stwierdzam, że wkładki powietrzne „PNEUMETTE“ posłużyły mi do zupełnego uchylenia dolegliwości z nagniotków.

A. D. Wdowa, Lwów.

Ulga w cierpieniach już po krótkim czasie.

Wynalazek W.Panów „PNEUMETTE“ jest bardzo skutecznym środkiem i w moich cierpieniach już w tak krótkim czasie użył mi bardzo dużo. Za co jestem W.Panom bardzo wdzięcznym i nie omieszkać polecić go innym.

J. K. Urzędnik, Lwów.

Zanik bólów w stawach u stóp.

Niniejszem komunikuję W.Panom, iż dzięki „Pneumettom“, kupionym u W.Panów usunąłem wiele przykrości w chodzeniu. Poza tem „Pneumetty“ wpłynęły u mnie na zanik bólów w stawach stóp i nie odczuwam więcej poprzedniego zmęczenia nóg. Powyższe zaświadczam, aby inni cierpiący mogli skorzystać z tak doniosłego wynalazku.

J. B. Kupiec, Warszawa.

Oryginały listów powyższych są do przedzielenia w biurze Centrali w Warszawie.

Pneumette

nosi się niedostrzegalnie w każdym obuwiu, jest niezwykle lekka i niezniszczalna nawet przy najczęstszym użyciu. W celu przekonania o skuteczności „Pneumette“ dajemy ją

dla wypróbowania na 8 dni.

każdy powinien przekonać się osobiście. Nie należy czekać. Najlepiej dziś jeszcze uczynić próbę i poddać się bezpłatnemu badaniu lekarskiemu, gdyż pacjent nie tylko niczem nie ryzykuje, ale może osiągnąć wiele korzyści.

Czyż możność chodzenia bez bólu nie jest warta tej próby?

Na żądanie każdy otrzymuje wszelkie informacje, oraz badanie bezpłatnie. W wypadkach skomplikowanych uskutecznią się również prześwietlenie stóp przy pomocy własnych aparatów Roentgenowskich w Warszawie.

Przedstawicielstwo i skład główny — **Centrala Handlowa pow. Warszawskiego** Warszawa, Długa 50 (Pa. aż Simonsa)

- Bezpłatna porada i sprzedaż odbywa się z udziałem fachowo wyszkolonego personelu:
- w Łodzi w firmie **F. Grędziński i S-Ka Piotrkowska 53.**
  - w Zgierzu „ **Rheinhold Jungto-Drogerja,**
  - w Warszawie **Centrala Handlowa Pow. Warszawskiego S. A.**
  - „ „ w firmie **F. Grędziński i S-Ka Marszałkowska 130.**
  - „ „ „ **Wierzbowa 9.**
  - „ „ „ **Astrys, Drogerja i Perfumerja, Nalewki 39.**
  - „ Bielsku „ **Philipp Flamm.**
  - „ Bydgoszczy „ **Mercedes.**

Z piśmiennymi zapytaniami należy zwracać się do

Centrali Handlowej pow. Warszawskiego S. A.

ODDZIAŁ „PNEUMETTE“ Warszawa, Długa 50.

Żądajcie naszego bezpłatnego ilustrowanego katalogu.

Narutowicza 13

Narutowicza 13

Gdzie najlepiej i najtaniej fotografować się?! Tylko w Zakładzie Fotograficznym Zjednoczonych Fotografów

Spółka z ogr. odpow. ul. Narutowicza 13 (dawniej Dzielna) Sp. z ogr. odpow.

W celu przekonania Sz. Publiczności o tem, pozostawiamy tylko na **krótki czas** ceny konkurencyjne t. j.

6 szt. pocztówek retuszowanych tylko 3 złote.

cała figura

Zdjęcia wykonywują się codziennie od godz. 9-tej rano do 6-tej wiecz.

Narutowicza 13

Narutowicza 13

Plac Wolności 6.

1894-1924.

Plac Wolności 6.

2 zł.

Okazja Jubileuszowa!

2 zł.

Najstarszy Zakład fotograficzny i Pracownia Portretów

„A. PIOTROWSKI“

w Łodzi, Plac Wolności Nr. 6 (dawn. Nowy Rynek).

Nagradzany złotymi medalami na wszechświatowych wystawach w Paryżu, Wiedniu i t. p.

Niniejszym komunikuję P. T. Publiczności i Sz. Klienteli, że w roku bieżącym obchodzę 30-letni Jubileusz istnienia swego zakładu, który był popierany przez tak długi szereg lat pełnem zaufaniem przez najszerze sfery m. Łodzi.

Z okazji **Jubileuszu** postanowiłem na czas **krótki** zniżyć ceny, by udostępnić ogółowi sfotografowanie się oraz mieć artystycznie wykonane foto-portret w przystępnej cenie w pracowni mojej, urządzonej podług ostatnich wymagań techniki fotograficznej.

3 szt. Pocztówek podwójnie retuszowanych, cała figura 2 złote.

1 Foto-Portret duży z natury 40x50^cm, „ „ 10 złotych

Uwaga: Zakład mój nie ma nic wspólnego z firmą Zjednoczonych Fotografów. Agentów portretowych nie wysyłam.

Zdjęcia wykonywują się codziennie od godz. 9-ej rano do godz. 8-ej wieczorem.

2 zł.

2 zł.

Plac Wolności 6.

Dawniej Nowy Rynek

Plac Wolności 6.

Ogłoszenia drobne

Po 6 groszy za wyraz.

Dla poszukujących pracy 3 grosze za wyraz. Najmniejsze ogłoszenie 30 gr

Nauka i wychow.

uchalterji, korespondencji, stenografji i rachunkowości nauczam szybko. Zgłoszenia od 9-11 i od 1-6. Konstancyńska 57, mieszk. 38. 10851-1-n

bonne leçons de français: conversation, littérature.

Voir de 5 à 5 heures; 52, rue Sienkiewicza, logement 36. 750-2n

Naturystyka udzie-

la lekcji. Ceny przystępne. Andrzejka 32 m. 3, od 2-4.

Niemieckiego, lek-

cji, konwersacji, korepetycji udziela rutynowana nauczycielka. Juliusza 10, mieszk. 8. 10777-5-1n

student Politech-

niki udziela lekcji matematyki, fizyki i chemji. Zgłoszenia: 6 sierpnia (Benedykta) № 18 m. 1, między 5 i 6 wiecz. 715-3-n

Kupno i sprzedaż

Meble pojedyncze, stołowe, sypialnie sprzedaje po zniżonych cenach. Kaczorowski, Zgierska № 65. 621-4-k

25% taniej pole-

ca fabryczny skład swetrów Zielona № 11. 448-6-k

Posady i prace.

Poszukiwane

bardzo biegła maszynistka poszukuje zajęcia w rodzinach wieczorowych. Oferty do „Głosu” sub „A.N.” 787-2-pp

Inteligentna, sa-

motna izraelitka poszukuje zajęcia gospodyni, może się zająć osobą cierpiącą. Referencje pierwszorzędne, świadectwa długoletnie. Wiadomość: Zielona 61, mieszk. 9. 49-4-pp

putynowany bu-

chalter bilansista administrator, wieloletnia praktyka handlowa i przemysłowa, uprzednio na samodzielnych stanowiskach, poszukuje zajęcia stałego lub na godziny. Wymagania skromne. Poważne referencje. Oferty sub. „Energiczny G. G.” 10838-5-1

nielegniarka z dłuż-

szą praktyką przy chorych poszukuje posady w domach prywatnych, może być na wyjazd. Wiadomość: Cegielniana 91, m. 9, front 1-sze piętro. 10847-3-1pp

Zaoftiarowane.

potrzebne zaraz pracownice do sztydelkowej roboty. Ul. 6-go Sierpnia 22, Sosłńska 780-5-pz

potrzebna osoba

starsza (izraelitka) lat 45-50 do wszystkiego na prowincję. Wiadomość: Cegielniana 52, Engel. 58-pz

potrzebny chłopiec

i lokaj Nawrot 4, m. 1. 830-1-pz

uczniowie w wie-

ku lat 15-16 posiadający specjalne zdolności rytmiczne potrzebni na praktykę do większych zakładów graficznych. Oferty pod „Kysunki” do admin. niniejszego pisma. 739-3-pz

Interesy handlowe

przedam sklep z mieszkaniem. Ul. Fabryczna 2. Wiadomość od 4-7. 708-2-h

sklep z mieszka-

niem do sprzedania od zaraz. Aleksandryjska 54, stróż wskazuje. 711-5-h

Doniesienia rozim.

kuszerka Drzymała powrócił; przyjmuje chore. Piotrkowska 225, m. 25. 990-15-0

kuszerka Papińska wa przyjmuje zamówienia pań. Ul. Piotrkowska 152, m. 14. 757-10-d

przybłąkał się pies

chart. Odebrać można za zwrotem kosztów. Kilińska-go 104, Kupiński. 752-3d

Lokale, mieszkania

pokój, centrum elektryczne oświetlenie odnajmę tylko samotnemu starszemu, inteligentnemu, solidnemu chrześcijaninowi na stanowisku lub takimże fachowcowi. Nieanonimowe dokładne oferty do „Głosu” pod „Okazja 10757”. 757-4-m

okoku z kuchnią

poszukuje. Pośrednictwo požądane. Oferty do „Głosu” „Tysiąc”. 755-3m

okoku nieumeblo-

wanego poszukuje dla starszego solidnego pana. Oferty ze wskazaniem wielkości i piętra do „Głosu” sub. „K. L. 50”. 805-2-m

okój skromnie

umeblowany poszukiwany. Oferty do „Głosu” sub. „R. A.” 4328-1-m

wynajmę pokój bez

mebli z oświetleniem elektrycznym na całodzienny użytek na szkołę. Oferty z podaniem ceny w „Głosie Polsk.” sub. „Szkoła”. 827-1-m

500 zł. i więcej

dam za pokój z oddzielnym wejściem najchętniej od gospodarza. Płać gotówką. Oferty pod „Korowin”. 45-1-m

Zagubione dokum.

domiński Franciszek zgubił portfel, zawierający książeczkę wojskową oraz metrykę urodzenia. 10840-3-1z

zgubiono paszport

familijny, wydany w Łodzi na imię Abrama Borsztajna. 760-3z

zgubiono torebkę

czarną lakierowaną z pieniędzmi, kluczami na 2-ch kółkach oraz watościowymi papierami Łaskawy znalazca zechce za trzymać pieniądze, a torebkę zwrócić do pp. Tymoskich Wólczajska № 140 dla p. Zenkiewicz. 10858-1-zg

DWU

pokoi

z meblami lub bez poszukuje bezdzierne małżeństwo, w centrum miasta od zaraz. Zgłoszenia: Grand-Hotel pokój № 256. 857-1

KURSA maturalne

i uzupełniająca

Nauka

w Krakowie

ul. Zielona 9

Ostrzeżenie.

U obrońcy Denkowskiego w Zgierzu zaginął czysty arkusz papieru z podpisem W. Kosiński. Ostrzega się przed nabyciem weksla lub jakiegokolwiek dokumentu, wystawionego na tym arkuszu. 727-3

DWA POKOJE

duże frontowe, 1-sze piętro do wynajęcia przy ulicy Piotrkowskiej na biuro lub na prywatne mieszkanie kawalerskie. Wiadomość w „Ogniwie”, Sienkiewicza № 67. 10845-1-n

Pianista(ka)

potrzebny. Zgłoszenia między 12-2 lub od 5-7.50

Ewangelicka 17

Lipiński.

Lekarz-Dentysta

H. Dudowska

Cegielniana 43.

wznawiała

przyjęcia.

714-5